

Lausunto

17.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Ajatus eri tahojen myöntämien valtionavustusten keräämisestä yhteen tietokantaan on hyvä ja kannatettava.

Suomen elokuvasäätiön kannalta on oleellista, että kun velvollisuus raportoida päätöksemme työ- ja elinkeinoministeriölle tulee voimaan, on ministeriön taholta luotu järjestelmä, johon me valtion tietojärjestelmien ulkopuoliset tahot voimme lähettää raportit yhtenä päätösluettelona.

Meidän oma toimintamme vaatii meille räätälöidyn tukijärjestelmän, joka on eri kuin valtion tietojärjestelmä. Suomen elokuvasäätiö tekee yrityksille ja yhteisöille yli 500 myönteistä valtionavustuspäätöstä vuodessa. Jos jokainen päätös pitää viedä rekisteriin erikseen, kuten tällä hetkellä on laita EU:n komissiolle Valtionhallinnon avoimuusmodulin kautta tehtävissä raporteissa yli 500 000 euron tukien osalta, tulee valtionhallinnon resursoida meille uusi toimi tätä työtä varten.

Muilta osin meillä ei ole lausuttavaa tästä luonnoksesta.

Helsingissä 17.1.2020

Lasse Saarinen

Johtaja

Suomen elokuvasäätiö

Nirkkonen Kaisa
Suomen elokuvasäätiö sr.

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Puolustusministeriö toteaa kunnioittavasti, ettei sillä ole erityistä lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Kuhanen Katariina
Puolustusministeriö

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä ja siihen liittyen lakia taloudelliseen toimintaa myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä.

Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen keskitetyt ympäristöpalvelut – yksikkö toimii valtakunnallisena valtionapuviranomaisena myöntäessään valtionavustuksia pilaantuneiden alueiden selvittämisen ja puhdistamisen tukemiseen pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain (246/2019) mukaisesti. Mainittu avustus voidaan myöntää myös taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle, jolloin avustus voi olla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukainen valtiontuki ja sisältyä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (651/2014) piiriin.

Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lakien muutosehdotukset keventävät hallinnollista taakkaa ja sujuvoittavat avustushakemusten käsittelyä viranomaisissa. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue pitää ehdotettuja lakimuutoksia kannatettavina ja perusteltuina.

Muilta osin Pirkanmaan ELY-keskuksella ei ole lausuttavaa luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunto on valmisteltu Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen keskitetyt ympäristö-palvelut -yksikössä.

Heinonen Mika
Pirkanmaan ELY-keskus - Ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen
keskitetyt ympäristöpalvelut -yksikkö

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: HE-luonnos laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta, VN/7184/2019

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettua lakia (293/2017) ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettua lakia (429/2016).

Esitysluonnoksen mukaan tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen ja tiedonhallinnan tehostaminen sillä tavoin, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista talletettaisiin nykyistä laajemmin tietoja yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Maa- ja metsätalousministeriö osallistui yritystukien yhteistä tietovarantoa valmistelevan työryhmän työhön. Esitysluonnoksen mukaan tietojen tallettamisvelvoite ei koske maa- ja metsätalouden alkutuotantoon eikä kalatalouteen myönnettäviä tukia. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tätä rajausta tärkeänä, mutta tämän tulisi tulla esiin lain soveltamisalassa siten, että yrityspalvelujen

asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain soveltamisalat olisivat tältä osin yhteneväiset.

Rajauksen taustalla on lähtökohtana se, että maa- ja metsätalouden alkutuotanto ja kalatalous eivät kuulu taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain soveltamisalaan. Kyseinen laki koskee ainoastaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tukia. Maatalouden alkutuotantoon myönnettävät tuet kuuluvat SEUT-sopimuksen 42 artiklan soveltamisalaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaisissa tuissa.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään talletettavia tietoja saisi luovuttaa toiselle tukiviranomaiselle ja Tilastokeskukselle tilastojen laatimiseksi. Tukiviranomaiset voisivat hyödyntää tietoja esimerkiksi vähämerkityksisen tuen (de minimis) tukikaton seurannassa. Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota siihen, että nyt suunnitteilla oleva laajennus yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään ei kuitenkaan olisi kattava valtioneuvoston rekisteri. Lisäksi on tärkeää, ettei esitysluonnoksesta saisi sellaista mielikuvaa, että yritystukien asiakastietojärjestelmä muodostaisi valtakunnallisen vähämerkityksisten tukien rekisterin.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa nostaa tässä yhteydessä esiin, että Ruokavirastolla on tiedot maatalouteen suunnatusta vähämerkityksisestä tuesta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että jo nyt tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityksille Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014-2020 myöntämistä valtiontuista, mukaan lukien Leader-ryhmien kautta haettu tuki, siirtyvät automaattisesti Ruokavirastosta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Esitysluonnoksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö veloitettaisiin luovuttamaan Euroopan komissiolle tiedot valtiontuista, joita julkaisu- ja avoimuusveloitteet koskevat. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa tässä yhteydessä, että julkaisu- ja avoimuusvaatimukset ovat osa valtiontukisääntöjen noudattamista ja tukiviranomaiset tallettavat nykyisellään tiedot jokaisesta komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (ns. yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisen yli 500 000 euron suuruisen tuen myöntämisestä Euroopan komission ylläpitämälle Valtiontukien avoimuusmoduulin julkinen haku –sivustolle, josta on mahdollisuus saada tietoa myönnettyistä tuista. Jatkossa tiedot siirtyisivät sivustolle yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä keskitetysti työ- ja elinkeinoministeriön toimesta.

Maa- ja metsätalousministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä voisi hakea tukitietoja julkisen hakupalvelun kautta, sillä julkiset tiedot yli 500 000 euron tukien osalta ovat saatavilla edellä mainitulla tavalla maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla Ruokaviraston sivustolta sekä Euroopan komission sivustolta.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä tai sen yhteydessä olisi tarpeen julkaista tukijärjestelmistä myönnettyjen tietojen yhteenvetoja, joista saisi paremman yleiskäsityksen tuista.

Jatkossa tarvitaan myös viranomaisten omilta kotisivuilta löytyviä tietoja tuista, sillä tukitiedot vaativat rinnalle laajemmin informaatiota tukijärjestelmistä sekä tuista tehdyistä vaikuttavuusselvityksistä, jotta järjestelmistä voisi saada paremmin kokonaiskuvan.

Jotta ei syntyisi sellaista vaikutelmaa, että tietoja valtiontuista ei olisi tällä hetkellä avoimessa tietoverkossa kansalaisten, yritysten ja myös tutkijoiden saatavilla, niin maa- ja metsätalousministeriö haluaa tuoda esiin hallinnonalansa osalta olemassa olevan tiedon avoimen saatavuuden. Sen lisäksi, että avoimuusveloitteen piiriin kuuluvista tuista tallennetaan tiedot edellä mainittuun Euroopan komission Valtiontukien avoimuusmoduuliin, niin kaikki sekä alle että yli 500 000 euron tuet julkaistaan vuosittain Ruokaviraston verkkosivuilla, vaikka kaikki myönnetyt tuet eivät olisikaan tiettyyn tukeen noudatettavien valtiontukisääntöjen mukaan avoimuus- ja julkisuusvaatimusten piirissä.

Myös EU:n osaksi tai kokonaan rahoittamat maatalouden alkutuotannon tuet sekä EU:n osarahoittamien yritystukien maksutiedot julkaistaan vuosittain ja kuka tahansa voi hakea tietoja Ruokaviraston ylläpitämästä EU-tukitietojen hakupalvelusta. Lisäksi muuhun kuin maatalouden alkutuotantoon myönnettyistä yritystuista tiedot löytyvät Ruokaviraston Hankerekisteristä. Tällä hetkellä tukien julkaisutavasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1306/2013 (ns. horisontaaliasetus).

Esitysluonnoksessa mainitaan tutkimustiedon tärkeys päätöksenteossa. Tutkivat voivat pyytää tietoja tutkimuskäyttöä varten Ruokavirastolta, jonka verkkosivuilla on ohjeet tietopyyntöjen tekemiseen. Tällöin tulee yksilöidä hakukriteerit. Asiakirjoja ja tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain (621/1999) mukaisesti. Julkisuuslaissa on säännös tietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä tulosteena, kopiona tai sähköisesti. Tutkimustarkoitusta varten hakemuksen liitteenä tulee yleensä olla tutkimussuunnitelma.

Toteuttamisvaihtoehtojen osalta maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Ahvenanmaallakin myönnetään valtiontukia. Esitysluonnoksessa tulisi pohtia sitä mahdollisuutta, että yritys harjoittaa toimintaa sekä Manner-Suomessa että Ahvenanmaalla. Ainakin vähämerkityksisten tukien osalta viranomaisilla lienee tarvetta tietojenvaihtoon ja siihen liittyen tulisi varmistaa, että lakisääteisen tehtävän hoitamisessa tarvittavat tiedot voidaan tarpeen vaatiessa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain 10 § 1 momentissa mainitaan Maaseutuvirasto. Maaseutuviraston nimi on nykyisin Ruokavirasto ja tältä osin kyseistä pykälää pitää tässä yhteydessä myös muuttaa.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että esitysluonnoksesta ei käy selkeästi ilmi, mitä henkilötietoja asiakastietojärjestelmä sisältää ja mitä uusia henkilötietoja esitetään tallettavaksi

asiakastietojärjestelmään. Esimerkiksi esitysluonnoksen perustelujen 4.2 luvussa todetaan, että asiakastietojärjestelmä voi sisältää henkilötietoja, mutta tietosisältöä ei kerrota tarkemmin. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan asiakastietojärjestelmään talletettaisiin jatkossa ilmeisesti pääosin vain oikeushenkilöitä koskevia tietoja. Yritystukia voidaan myöntää luonnollisille henkilöille ja sitä kautta luonnollisia henkilöitä koskevia tietoja tulisi talletettavaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä on merkityksellistä nimenomaan arvioida niitä tietoja, jotka koskevat luonnollisille henkilöille myönnettyjä yrityspalveluja tai ylipäätään valtiontukia. Jatkovalmistelussa voisi esimerkiksi arvioida, sisältyykö uuteen laajempaan tietojen tallettamisvelvollisuuteen henkilötietojen käsittelyn riskejä ja tehdä esityksen jatkovalmistelussa tätä koskevia tarkennuksia.

Maa- ja metsätalouden alkutuotannon sekä kalatalouden tukien saajissa on runsaasti luonnollisia henkilöitä ja jo henkilötietojen suojaan liittyvistä syistä on perusteltua rajata nämä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tuet suunnitellun yritystukirekisterin ulkopuolelle. Mitä enemmän henkilötietoja eri hallinnonaloilta kootaan yhteen tietojärjestelmään viranomaisten yhteiskäyttöön, sitä tarkemmin asia olisi perusteltava tietosuojanäkökulmasta. Suomessa toimii vajaat 50 000 maatilaa ja yksityisiä metsänomistajia (luonnollisia henkilöitä) on noin 600 000.

Kalliokoski Juuso
Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on 9.12.2019 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Ruokavirastolta lausuntoa HE-luonnoksesta laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettua lakia (293/2017) ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettua lakia (429/2016).

Esitysluonnoksen mukaan tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen ja tiedonhallinnan tehostaminen sillä tavoin, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista talletettaisiin nykyistä laajemmin tietoja yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Ruokavirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ruokavirasto pitää tärkeänä tietojen vaihtoa tukea myöntävien tahojen välillä. Tällä voidaan keventää sekä hallinnollista työtä että tuenhakijoiden työtä. Lisäksi tietojen vaihdon avulla on mahdollista varmistaa, ettei päällekkäistä kaksinkertaista tukea myönnetä. Tämän ohjelmakauden 2014-2020 alkupuolella haasteena on ollut, että Ruokavirastolla on ollut valmiudet yritystukitietojen toimittamiseen yritystukea myöntävien työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijoiden välillä, mutta tietojen välittäminen ei ole teknisistä syistä ollut mahdollista, eikä Ruokavirasto ja sitä kautta ELY-keskukset ole saaneet suoraan tietoja muilta yritystukia myöntäneiltä viranomaisilta. Tällä hetkellä tietojen siirto ja hyödyntäminen on kuitenkin mahdollista yrityspalveluasiakkaiden

asiakkuudenhallintajärjestelmän CRM:n (Customer Relationship Management) avulla. Tämä yritystukitietojen vaihto koskee maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimeenpantavien yritystukien kannalta keskeisimpiä muita yritystukia ja yritysrahoitusta.

Lain soveltamisala

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on todettu, ettei lakia sovellettaisi maa- ja metsätalouden alkutuotantoon ja kalatalouteen. Ruokaviraston mielestä tämä on perusteltu rajausta ja siitä olisi myös perusteltua säätää nimenomaisesti yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain soveltamisalaa koskevassa 2 §:ssä. Ruokavirasto esittää lisättäväksi 2 §:ään lauseen ”Tätä lakia ei sovelleta maa- ja metsätalouden alkutuotantoon eikä kalatalouteen.”

Avoimuusvelvoite

Tukiviranomaiset eli maaseudun yritystukien osalta asianomaiset ELY-keskukset tallettavat tällä hetkellä tiedot avoimuusvaatimusten mukaisista yli 500 000 euron suuruisista tuista (komission asetukseen (EU) N:o 651/2014 (ns. yleinen ryhmäpoikkeusasetus) perustuvat tuet) tuen myöntämisestä Euroopan komission ylläpitämälle Valtiontukien avoimuusmoduulin julkinen haku – sivustolle.

Ruokavirasto pitää kannatettavana muutoksena sitä, että lakimuutos tekee tarpeettomaksi avoimuusvelvoitteen mukaisten tietojen tallentamisen erikseen komission ylläpitämälle sivustolle. Tämä säästää viranomaisten hallinnollista työtä sekä nopeuttaa tietojen siirtymistä. Koska tukien avoimuusvelvoite koskee yli 500 000 euron tukia, eikä koske esimerkiksi maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettyjä tukia, jotka on julkaistu EU:n tukitietojen edellyttämällä tavalla, maaseudun yritystukien osalta tämän julkaisuvelvoitteen piirissä on suhteellisen pieni määrä tukia.

Ns. maaseudun yritystukien eli maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) nojalla myönnettävien tukien osalta avoimuus toteutuu muutenkin varsin laajasti, koska vuosittain Ruokaviraston ylläpitämässä tukihakupalvelussa julkaistaan tiedot edellisenä vuonna maksetuista yritystuista tuensaajittain. Lisäksi Ruokaviraston ylläpitämässä hankerekisterissä julkaistaan tiedot myönnettyistä maaseudun yritystuista.

De minimis -rekisteri

Suomessa ei ole tällä hetkellä valtakunnallista de minimis -rekisteriä. Sinällään tällaisen rekisterin olemassaolo helpottaisi sekä viranomaisten että tuenhakijoiden hallinnollista taakkaa. Haasteen muodostaa kuitenkin se, että kuntien ja kuntayhtymien myöntämät de minimis -tuet eivät näkyisi nyt suunnitellusta rekisteristä. Tämän vuoksi rekisteristä ei tulisi kattavaa valtakunnallista de minimis -rekisteriä. Hakijoilta olisi edelleen tarve kysyä heidän saamistaan de minimis -tuista.

Julkinen hakupalvelu yritystukien osalta

Koska maaseudun yritystukien osalta tukien avoimuus ja julkisuus toteutuu jo kattavasti, Ruokavirasto ei näe tarvetta erilliselle julkiselle yritystukien hakupalvelulle, jossa maaseudun yritystuet ovat mukana.

Yksityiskohtaiset korjausehdotukset

Muutettavassa 10 §:ssä käytetään vielä termiä Maaseutuvirasto. Vuoden 2019 alusta alkaen Maaseutuvirasto on ollut osa Ruokavirastoa, minkä vuoksi 10 §:ssä pitäisi olla Ruokavirasto.

Osastonjohtaja

Raisa Ikonen

Lakimies

Markus Lounela

Lounela Markus
Ruokavirasto - Ruokavirasto/ Maaseudun kehittämisosasto

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö pitää esityksen pääasiallista sisältöä ja esitettyjä muutoksia hyvinä, kannatettavina ja myös tarpeellisina.

Myös yhteisen kansallisen rekisterin, joka kokoaa tukien myöntämistä ja maksamista koskevat tiedot aikaansaamista pidetään hyvänä ja julkisten tukitietojen avoimuus on hyvä erityisesti tukitietojen saatavuuden ja tukien vaikuttavuuden arvioinnin kannalta. Erityisesti ympäristöministeriö pitää hyvänä tukien kumuloitumisen seurantamahdollisuutta.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että esitetyn muutoksen myötä kansallisessa lainsäädännössä määritelmät tulee yhdenmukaistettua, esim. yritys-, yritystuki- ja taloudellinen toiminta - määritelmien osalta.

Esityksen tarkoituksena on laajentaa olemassa oleva tietovaranto koskemaan kaikkia laissa taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä tarkoitettujen valtion viranomaisten tai niiden puolesta tukea myöntävän yhteisön tai säätiön myöntämiä 107 artiklan 1 kohdan mukaisia tukia.

Em. laajennus tuo mukanaan entistä laajemman tukitietojen tallentamis- ja seurantavelvoitteen tukiviranomaisille, mikä voi olla hyvinkin merkittävä hallinnollinen taakka aikaisempaan käytäntöön verrattuna, erityisesti kun esityksessä ei ole esitetty selkeitä eurorajoja ilmoitettaville tukitiedoille.

Lisäksi on huomioitava, että tukitietojen tallentamisjärjestelmän tulisi olla käyttäjystävällinen ja ketterä järjestelmä ja varmistettava, ettei tukiviranomaiset joudu viemään samoja tukitietoja eri järjestelmiin useasti vaan, että järjestelmään kerran tallennettu tukitieto on automaattisesti saatavissa eri järjestelmistä tai, että tieto keskitetysti toimitetaan kaikille tarvittaville tahoille.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla toimiva Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää valtion tukemaan asuntotuotantoon liittyviä lainoja ja avustuksia. Lisäksi Valtiokonttori vastaa lainojen hallinnoinnista ja eräiden tukien myöntämisestä. Yhteisöille myönnettävät valtion tuet sosiaalista asuntotuotantoa varten ovat EU-oikeuden valtioneuvoston kannalta yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin (englanniksi services of general economic interest, SGEI) myönnettäviä tukia. Tuki on korvausta yrityksen täyttämästä julkisen palvelun velvoitteesta eli sosiaalisin perustein valittujen asukkaiden tarpeita vastaavien ja asumiskustannuksiltaan kohtuullisten asuntojen tuottamisesta ja ylläpitämisestä. Yleistä taloudellista etua koskevat tuet ovat jälki-ilmoitusmenettelyn piirissä siten, että jäsenvaltiossa käytössä olevat tuet raportoidaan komissiolle kahden vuoden välein jälkikäteen.

Ympäristöministeriö katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi tuoda esiin selkeämmin se, että asiakastietojärjestelmä koskee myös komission SGEI-päätöksen mukaisia tukia. Lisäksi esitysluonnoksessa tulisi tarkentaa, miten usein SGEI-tuet olisi raportoitava järjestelmään. Tällä hetkellä tuet ilmoitetaan työ- ja elinkeinoministeriölle kahden vuoden välein, joka raportoi ne eteenpäin komissiolle. Nykyinen tapa on koettu hyväksi ja hallinnollisesti kevyeksi. Määriteltäessä asiakastietojärjestelmään raportoitavia tukia tulisi huomioida myös se, että joidenkin tukien tuki-intensiteettiä on vaikea määritellä (esimerkiksi ns. akordit, joissa osa lainasta annetaan anteeksi). Myös esimerkiksi korkotuen määrä vaihtelee suhteessa markkinakorkoihin, joten sitä on vaikea määritellä ja raportoida järjestelmään tuen myöntämisvaiheessa.

Tiainen Ismo
Ympäristöministeriö

Häkli Anu
Ympäristöministeriö

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on laajentaa olemassa olevaa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää kattamaan myös yrityksille myönnettävät valtiontuet. Lisäksi yritystukitietoja olisi sähköisen järjestelmän kautta mahdollista luovuttaa Tilastokeskukselle tilastojen laatimista varten sekä Euroopan komissiolle EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti sisältyvän julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut työ- ja elinkeinoministeriön vetämään työryhmään, jossa on käsitelty yhteisen yritystukitietovarannon perustamista ja hallituksen esityksen laatimista.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnoksesta ja haluaa lausua asiassa seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää esitystä ja sen myötä perustettavaa valtionhallinnon yhteistä yritystukitietovarantoa lähtökohtaisesti hyvänä ja kannatettavana. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kuitenkin jossain määrin ongelmallisena esityksessä valittua lähestymistapaa, jonka mukaan tietovarantoon tulee tallentaa tiedot kaikista ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista”. Ministeriön näkemyksen mukaan ei ole kaikissa tapauksissa suoraan itsestään selvää, mitkä kaikki tukiluonteiset toimenpiteet täyttävät SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaisen määritelmän. Tällöin tukiviranomaisen voi olla vaikeaa tietää, onko kyse yritystukitietovarantoon tallennettavasta tiedosta vai ei. Määrittelyä tulisi joko muuttaa yksiselitteisemmäksi tai sitten tukiviranomaisen tulisi jollain keinolla pystyä

varmistumaan siitä, mitkä kaikki toimenpiteet lasketaan SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaisiksi yritystuiksi. Esityksessä voisi myös nimetä tahon, jolta tukiviranomainen voi tarvittaessa varmistaa, kuuluuko jokin tuki tallentamisvelvoitteen piiriin vai ei.

Erityisen ongelmallista tukiluonteen arviointi on liikennesektorin ja nimenomaan sisämaaliikenteen tukien kohdalla. Hankittaessa esimerkiksi linja-autoliikennettä julkisena palveluna, tulisi tehdä tapauskohtainen arviointi, onko kyseessä tukiluonteinen toimenpide vai ei. Arvioinnin lopputulos riippuu paljolti siitä, voidaanko liikennepalvelu hankkia aidon kilpailutuksen perusteella vai onko mahdollisia palveluntarjoajia kyseisellä reitillä niin vähän, että aito kilpailutus ei ole mahdollinen. Erilaiset kilpailuolosuhteet eri osissa Suomea voivat tarkoittaa sitä, että osa liikennepalvelujen hankinnoista tallennettaisiin jatkossa yritystukina yhteiseen tietovarantoon, kun taas osa palveluhankinnoista jäisi tallentamisvelvoitteen ulkopuolelle. Tällainen menettely ei olisi omiaan antamaan yhtenäistä ja kattavaa kuvaa liikennepalvelujen hankintojen tai liikennesektorin yritystukien tilanteesta. Linja-autoliikenteen palveluhankinnat ovat osaksi kuntien ja osaksi ELY-keskusten vastuulla, joten tilannekuva jäisi myös tältä osin epätäydelliseksi kuntien jäädessä tässä vaiheessa yhteisen tietojärjestelmän ulkopuolelle. Liikennealan valtioneuvoston erityispiirteitä ja siihen liittyviä ongelmakohtia kuvataan esimerkiksi Mikko Alkion ja Olli Hyvärisen Valtiontutetuksessa sivuilla 393-400.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan olisi selkeämpää, jos liikennepalveluiden hankinnat jätettäisiin kokonaan hallituksen esityksen mukaisen yritystukitietojen tallentamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Tätä tulkintaa tukisi myös se, että liikennepalveluita koskevien tukitoimenpiteiden kohdalla kyse on pikemmin palveluhankinnoista kuin varsinaisesta yritystuesta. Jos kyseiset tiedot on kuitenkin pakko saada tietovarantoon ja tilastoihin mukaan, tulisi varmistaa, että tiedot saadaan kaikilta asiaan liittyviltä toimijoilta kattavasti, yhdenmukaisesti ja samanlaiseen arviointiin perustuen. Palveluhankintojen tukiluonteisuuden arviointiin liittyvät ongelmakohdat tulisi tiedostaa myös asiaan liittyviä tilastoja laadittaessa.

Ministeriö haluaa kiinnittää myös huomiota esityksen mukaiseen takautuvaan tallentamisvelvoitteeseen, jonka mukaan lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021, mutta yritystukitietovarantoon olisi takautuvasti tallennettava yritystukitiedot vuosilta 2018-2020. Jos tukiviranomaisella ei ole lain voimaan tullessa käytettävissä sellaista tietojärjestelmää, jonka avulla tietojen siirtäminen yritystukien yhteiseen tietovarantoon onnistuu helposti teknisen rajapinnan kautta, tämä tarkoittaa, että tukiviranomaisen on manuaalisesti kirjattava kaikki tukitiedot vuosilta 2018-2020. Tietojen siirron ja hallinnollisen työn helpottamiseksi liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että takautuvasti tallennettavien tietojen osalta olisi riittävää tallentaa yritystukitietovarantoon vain saajakohtaiset vuosittaiset toteumatiedot sen sijaan, että järjestelmään kirjattaisiin jokainen yksittäinen tukipäätös ja sitä koskevat maksatustiedot. Myös valvonnan ja tilastoinnin kannalta pitäisi olla riittävää vuosittaisten tukimäärien ilmoittaminen yksittäisten päätöstietojen sijaan.

Koska yritystietovarantoon tallennettavat tiedot voivat vaihdella riippuen kyseessä olevasta tukityypistä, ministeriö katsoo, että tallennettavien tietojen pitäisi käytännössä olla hyvin pitkälti

samoja kuin mitä tukiviranomainen kerää hakijasta osana normaalia tuen myöntämisprosessia. Tallentamisvelvoitteella ei tulisi asettaa tukiviranomaiselle velvoitetta kerätä sellaisia tietoja tuen hakijoista, joilla ei ole merkitystä tuen hakemisen ja myöntämisen kannalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa nostaa esille myös kysymyksen siitä, voiko ministeriöstä tulla tietosuojasetuksen mukainen rekisterinpitäjä myös sellaisessa tapauksessa, jossa ministeriön vastuulla oleviin yritystukitietoihin ei sisälly henkilötietoja eikä ministeriö näin ollen käsittele henkilötietoja osana yritystukitietovarannon toimintaa? Mihin vastuu rekisterinpitäjänä toimimisesta tällaisessa tapauksessa perustuu?

Ministeriö pitää perusteltuna de minimis –tukitietojen tallentamisen yhteiseen yritystukitietovarantoon, vaikka kyse ei juridisesti ole SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaisesta valtiontuesta. Tietojen tallentaminen helpottaa myös tukiviranomaisen valvontatehtävää de minimis –tukikumulaation seurannan suhteen.

Esityksen ja hankkeen aikataulu on varsin kireä, jos hankkeen myötä on havaittu tarpeita tehdä muutoksia ministeriön hallinnonalan olemassa oleviin tietojärjestelmiin. Käytännössä tarpeellisia muutoksia voi olla vaikea saada tehtyä ennen 1.1.2021. Näillä näkymin ministeriöllä ei lain voimaantullessa ole käytössä sähköistä järjestelmää, jonka kautta yritystukitietojen siirtäminen onnistuisi yritystukitietovarantoon. Tiedot tulee siis tallentaa yritystukitietovarantoon manuaalisesti ja tämän takia tulee varmistaa, että tietojen manuaalinen tallentaminen onnistuu mahdollisimman helposti 1.1.2021 alkaen tallentamisvelvoitteen astuessa voimaan.

Giordani Tatu
LVM - Konserniohjausosasto

Lausunto

17.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Business Finland Venture Capital Oy

Lausunto

17.1.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Business Finland Venture Capital Oy (jäljempänä myös "BFVC") kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Esityksen tavoitteena on tila, jossa valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvät tukitiedot olisivat kattavasti yhdessä paikassa työ- ja elinkeinoministeriön omistamassa ja KEHA-keskuksen ylläpitämässä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä. Tavoitteena on luoda yhtenäinen ja

kattava näkymä saajakohtaisiin yritystukiin julkisen hakupalvelun kautta. Tarkoituksena ja tavoitteena ovat:

- tukitietojen luovuttaminen keskitetysti Euroopan komission julkaisu- ja avoimuusveloitteen täytäntöönpanemiseksi
- tukea muun muassa EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisesti tiettyjen tukien kumuloitumisen seurantaan
- tukea Tilastokeskusta tilastojen laadinnassa; tarkoituksena on lisätä tukitietojen saatavuutta tutkimuskäyttöön ja sitä kautta vaikuttavuutta ja tehokkuutta

Uutena asiana säädettäisiin, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisten tukien myöntämistä ja maksamista koskevat tiedot talletetaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään. Tallettamisvelvollisuus koskee taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja tukiviranomaisia, joita ovat tietyt valtion viranomaiset ja sellaiset yhteisöt tai säätiöt, jotka myöntävät tuen viranomaisen puolesta. Edellä olevan perusteella esityksessä todetaan, että Business Finland Venture Capital Oy:stä tulisi yksi uusista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitetuista tiedon tallettajista ja laissa tarkoitettu rekisterinpitäjä.

BFVC pitää tukitietojen tallettamista keskitetysti kansalliseen järjestelmään hyvänä uudistuksena.

BFVC esittää kommentteja yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättäväksi esitettyyn 7 a pykälään sekä lakien voimaantuloa koskevaan säännökseen.

Taustatietoa Business Finland Venture Capital Oy:stä

BFVC on Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin omistajaohjauksessa oleva ja Suomen valtion kokonaan omistama yhtiö, jonka toiminnasta on säädetty laissa riskirahoitusta alkuvaiheen pääomarahastoihin sijoittavasta valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä (laki 967/2013).

BFVC:n tehtävänä on edistää yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa perustamalla uusia rahastoja, tekemällä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia rahastoihin ja myöntämällä takauksia pääomarahastojen yksityisille sijoittajille. BFVC voi valtioneuvoston päätösten ja määräysten puitteissa ottaa rahastosijoituksissaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat.

BFVC:lla on Euroopan komission hyväksymän yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen, komission asetus (EU) N:o 651/2014, riskirahoitustukea koskevan 21 artiklan säännöksiä noudattava valtioneuvoston ohjelma (riskirahoitusohjelma). BFVC voi valtioneuvoston ohjelman mukaisessa pääomarahastosijoituksessaan hyväksyä epäsymmetrisen voitonjaon tyytyen rahaston varojenjaossa suhteellista osuuttaan pienempään voitto-osuuteen rahaston yksityisten sijoittajien hyväksi. Vaikka hyöty epäsymmetrisestä voitonjaosta on rahaston yksityisten sijoittajien hyväksi, valtioneuvoston lopullinen edunsaaja on yritys, joka on saanut rahastolta sijoituksen.

Lausunnon antamisen ajankohtana BFVC on sijoittanut yhteensä 12 pääomarahastoon. Sijoituksista viisi on valtioneuvoston ohjelman mukaisia sijoituksia rahastoihin, joissa on hyväksytty epäsymmetrinen voitonjako. Mainitut viisi rahastoa ovat puolestaan tähän mennessä tehneet sijoitukset yhteensä noin 120 yritykseen. BFVC:n tavoitteena on tehdä lisää pääomarahastosijoituksia.

BFVC:n kommentit säännöskohtaisesti

Laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä

Lain 7 a §:n 1 momentissa säädettäisiin tietojen tallettamisvelvollisuudesta, joka muiden kuin verotukien osalta koskisi tukien myöntämistä ja maksamista koskevia tietoja riippumatta myönnetyn tai maksetun tuen suuruudesta. Tietojen tallettamisvelvollisuus koskisi verotukia vain siltä osin kuin ne ovat julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen piirissä. Perusteluissa on todettu, että verotukien osalta tämä tarkoittaisi vain myönnettyjä yli 500 000 euron suuruisia tukipäätöksiä.

BFVC esittää, että velvollisuus yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen riskirahoitustukea koskevan 21 artiklan säännöksiä noudattavan valtioneuvoston ohjelman tukea sisältävien pääomarahastojen sijoitusten tietojen tallettamiseen yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään olisi samansisältöinen kuin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan julkistamisvelvollisuus. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan mukaan tiedot on julkaistava jokaisesta yksittäisestä yli 500 000 euron suuruisen tuen myöntämisestä. Tiedot on julkaistava kuuden kuukauden kuluessa tuen myöntämispäivästä. BFVC esittää, että tiedot voitaisiin tallettaa myös yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan euromääräisillä vaihteluväleillä.

BFVC:n esittämä pääomarahastojen sijoitusten talletusvelvoite täyttäisi esitetyn lakimuutoksen tavoitteet ja olisi pääomarahastosijoitustoimintaan soveltuva toimintatapa.

Pääomarahaston sijoittaja ei osallistu rahaston sijoituspäätösten tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka rahaston hallintoihin. Näistä tehtävistä vastaavat rahaston hallintoyhtiö ja

vastuunalainen yhtiömies. Pääomarahaston sijoittaja saa tiedon rahastossa tehdystä sijoituspäätöksestä rahaston hallinnointiyhtiön ja vastuunalaisen yhtiömiehen sijoituksen toteuttamista varten pääomarahaston sijoittajalle lähettämästä pääomakutsusta. Pääomarahaston sijoittaja tarkastaa pääomakutsun oikeellisuuden ja maksaa kutsutun pääoman rahastolle. Rahaston maksamia, toteutuneita sijoituksia sijoittaja seuraa rahaston säännöllisten raporttien avulla. Raportointi toteutetaan tyypillisesti neljännesvuosittain jälkikäteen.

Esitetyn 5 §:n mukaan asiakastietojärjestelmän kautta saatavia 7 a §:ssä tarkoitettuja tietoja käytettäisiin vähämerkityksisten tukien kasautumisen seurantaan, julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseen sekä yritystukia koskevien tilastojen laatimiseen. Valtiontukiohjelman pääomarahastojen sijoituksia ei myönnetä de minimis -tukena.

BFVC on valinnut 9 artiklan 2 kohdassa annetun mahdollisuuden ilmoittaa tiedot euromääräisillä vaihteluväleillä. Yksittäisiä sijoituksia koskevat tiedot ovat rahastosopimusten mukaan luottamuksellisia. Vaihteluvälillä tehty ilmoitus antaa enemmän turvaa luottamuksellisuudesta kuin tarkat euromäärät.

Lain 7 a §:n 1 momentin perusteluissa on myös käsitelty talletettavia tietoja, mutta tietoluetteloa ei ole kirjoitettu lakiesitystekstiin.

BFVC esittää, että talletettavat tiedot lueteltaisiin laissa. Pääomarahastojen sijoitusten tietoina edellytettäisiin talletettavaksi tiedot, joilla voidaan täyttää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen julkistamisvelvollisuus ja toteuttaa tietojen vienti komission valtiontukien avoimuusmoduulin.

Lain 7 a §:n 2 momentissa on esitetty tietojen tallettamisvelvoite 14 vuorokauden kuluessa tuen myöntämisestä. Maksamista koskevat tiedot olisi talletettava maksamisvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Verotukien maksamista koskevat tiedot olisi kuitenkin talletettava vuoden kuluessa veroilmoituksen jättöpäivästä.

BFVC esittää, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen riskirahoitustukea koskevan 21 artiklan säännöksiä noudattavan valtiontukiohjelman tukea sisältävien pääomarahastojen sijoitusten tietojen tallettamisen määräaika yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään olisi sama kuin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan julkistamisvelvollisuudessa. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tiedot on julkaistava kuuden kuukauden kuluessa tuen myöntämispäivästä.

Pääomarahaston toimintaa on kuvattu edellä 7 a §:n 1 momentin kommentissa. BFVC on tähän asti tehnyt ilmoitukset kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rahasto on tehnyt sijoituksen eli sijoituksen maksupäivästä.

Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 7 §, jonka mukaan tietojen tallettamisesta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain 7 a §:ssä.

BFVC:lla ei ole kommentteja tähän.

Voimaantulo

Molempien lakimuutosten voimaantulopäiväksi esitetään 1.1.2021. BFVC:lla ei ole tähän kommentoitavaa.

Esityksen mukaan lain 7 a §:ssä tarkoitetut tiedot vuoden 2018 alusta lähtien ennen lain voimaantuloa myönnettyistä tuista olisi talletettava yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmään kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta.

BFVC esittää, että pääomarahastojen sijoitusten tietojen osalta ei olisi taannehtivaa tietojen tallettamisvelvollisuutta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

BFVC on tallettanut julkaistavaksi edellytetyt tiedot komission valtiontukien avoimuusmoduuliin. BFVC:n valtiontukiohjelman pääomarahastojen tukea sisältävät sijoitukset eivät kasaudu de minimis -tuen kanssa. BFVC on valinnut EU:n valtiontukien avoimuusmoduuliin ilmoitettavissa tiedoissa mahdollisuuden tallettaa yksittäiset tukitiedot sijoitusmäärävälittain, ei tarkkojen sijoitusmäärien mukaisesti.

Business Finland Venture Capital Oy

Esko Raunio

toimitusjohtaja

Raunio Esko
Business Finland Venture Capital Oy

Lausunto

17.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta koskien yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen myöntämät tuet täyttävät joko SGEI-tuen tai de minimis tuen edellytykset. Näistä tuista on raportoitu EU:lle joka toinen vuosi ja menettely on koettu hyväksi eikä myöskään hallinnollisesti vaikeaksi. ARA ei pidä realistisena tai tarkoituksenmukaisena tavoitteena, että tukitiedot voitaisiin tallentaa 14 vuorokauden kuluessa myöntämisestä. Tietojen tallentamien tai siirto tulisi tapahtua vuosittain tai joka toinen vuosi.

ARA käyttää tukien myöntämiseen useampia tietojärjestelmiä, joiden osalta uudistaminen on käynnissä. On huolehdittava, että tietojen suoraan siirtämisen edellytykset ARAn järjestelmistä yritystukien yhteiseen tietojärjestelmään ovat olemassa ennen kuin virastolta edellytetään tietojen tallentamisvelvoitetta. Resursseja suurten tietomäärien tallentamiseen manuaalisesti ei ole.

ARAlle tuli myönnettäväksi vuoden 2020 alusta monia uusia erityisesti korjausrakentamiseen liittyviä tukia ja näihin tukiin sekä jo olemassa oleviin tukiin liittyvä tietojärjestelmien uudistaminen on käynnissä. Virasto pitää kannaltaan haasteellisena lain voimaantuloa vuoden 2021 alusta ja sitä, että tiedot vuodesta 2018 lähtien olisi tallennettava järjestelmään.

Esityksen mukaan tiedot tulisi tallentaa sekä myönnettyistä että maksetuista tuista. ARA-tuet kohdentuvat rakentamiseen ja korjaamiseen. Avustukset maksetaan jälkikäteen perustuen toteutuneisiin kustannuksiin ja osa avustuksista maksetaan useammassa erässä. Lisäksi on

mahdollista, että vaikka avustus on myönnetty, sen määrä muuttuu esimerkiksi kustannusten muuttuessa ja jossain tapauksissa on mahdollista, että avustusta ei makseta ollenkaan. Kun kyseessä SGEI-tuki tai de minimis -tuki, tulisi riittää, että järjestelmään tallennetaan tiedot joko myönnettyistä tai maksetuista tuista.

Huovinen Kimmo
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

HE eduskunnalle laiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Asia

Työ- ja elinkeinoministeriöministeriö on pyytänyt Finnvera Oyj:n lausuntoa koskien otsikon mukaista hallituksen esitystä. (Lausuntopyyntönumero: VN/7184/2019).

Yleistä

Hallituksen esityksen keskeiseksi tavoitteeksi on kirjattu tiedolla johtamisen parantaminen, mikä tapahtuisi seuraavin keinoin:

1. Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän (jäljempänä asiakastietojärjestelmä) tietosisältöä laajennetaan valtion myöntämien yritystukien tiedoilla. Tämä tapahtuisi velvoittamalla sekä nykyiset asiakastietojärjestelmän käyttäjät, että lakiin lisätyt muut erillisen määritelmän mukaiset valtiontuen myöntäjätahot tallentamaan järjestelmään myöntämiensä tukien tietoja sekä jakamaan näitä tietoja tuenmyöntäjätahojen kesken.
2. Työ- ja elinkeinoministeriölle säädettäisiin velvollisuus luovuttaa asiakastietojärjestelmän tuen myöntämistä koskevia tietoja Euroopan komissiolle siltä osin kuin se on tarpeen EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti sisältyvän julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseksi.
3. Tilastokeskus saisi järjestelmästä tukitiedot käyttöönsä tilastojen laadintaa varten.

Finnvera pitää lakiesityksen tavoitetta erittäin hyvänä sekä asiakkaiden että tuenmyöntäjätahojen näkökulmasta. Järjestelmän tietosisällön ja käyttäjäkunnan laajentaminen tehostaa entisestään eri tukiviranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja vähentää siten hallinnollista taakkaa.

Tarkemmat kommentit

Finnveran asiakastietoja koskeva sääntely poikkeaa muista tuenmyöntäjätahosta asiakastietojen julkisuuden osalta. Finnveran asiakastietoja koskee sitä koskevan erityissääntelyn mukaisesti (laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä 5 §) ns. pankkisalaisuus. Säännöksen mukaisesti kaikki asiakastiedot, ml. tieto asiakkuudesta, ovat salassa pidettäviä.

Toisaalta myös Finnveran rahoitustoimintaan sisältyvä tuki muodostuu hieman eri tavalla kuin useimmilla tuenmyöntäjätahoilla. Finnvera ei myönnä lainkaan ns. suoraa tukea, vain kokonaan takaisinmaksettavia lainoja ja takauksia, joihin voi sisältyä tukea. Finnveran rahoitukseen (lainat ja takaukset) mahdollisesti sisältyvä tuki on ns. laskennallista tukea, joka muodostuu Finnveran rahoituksesta perimästä hinnasta. Tämä tukielementti lasketaan vertaamalla myöntämishetkellä yritykseltä rahoituksesta perittävää hintaa EU:n määrittelemään ns. referenssikorkoon / safe harbour hintaan. Jos rahoituksesta perittävä hinta alittaa referenssikoron / safe harbour-hinnan, rahoitukseen sisältyy tukea erotuksen verran. Tuen määrä lasketaan diskonttaamalla korkoerosta syntyvä tukielementti koko laina-ajalta sen nettonykyarvoon. Finnveran myöntämän tuen määrä on siten eri asia kuin sen myöntämä varsinainen rahoitus (lainan tai takauksen nimellisarvo).

Näistä Finnveran toimintaan liittyvistä seikoista johtuen, olemme kiinnittäneet huomiota seuraaviin esityksen kohtiin.

Tukitietojen tallettamisvelvollisuus ja järjestelmän käyttäjäkunnan lisääminen tukitiedonvaihdon osalta

Esityksen 7a §:ään on lisätty erillisen määritelmän mukaisille tuenmyöntäjätahoille myöntämiänsä tukia koskeva tietojen tallentamisvelvoite asiakastietojärjestelmään. Velvoite koskee sekä järjestelmän olemassa olevia rekisterinpitäjiä, että järjestelmän käyttäjäpiiriin lisättäviä uusia rekisterinpitäjiä.

Tämän laajennetun käyttäjäpiirin kesken tapahtuvan tukitietojen tiedonvaihdon on kuitenkin todettu olevan lakiesityksen 10 §:n 4 momentin mukaisesti rajatumpaa tietosisällön osalta kuin mitä lain nykyisessä 7 §:ssä määritelty tiedonvaihto yrityspalvelujen toteuttamista varten mahdollistaa.

Finnvera pitää tätä rajausta hyvänä, sillä käyttötarve Finnveran luottamuksellisiin asiakastietoihin on selvästi laajempi lain nykyiseen tiedonvaihtoon osallistujien kesken (ns. Team Finland verkosto), kuin mitä se on tällä esityksellä lisättävien uusien tuenmyöntäjätahojen osalta. Esityksen perusteluissa on myös nähdäksemme riittävällä tavalla huomioitu erilaiset valtiontuen muodot, sekä yksilöity miltä osin näitä koskevia tietoja tulee tallettaa järjestelmään.

Esityksen 10 §:n 5 momentissa on säädetty työ- ja elinkeinoministeriölle toimivalta luovuttaa 7a §:n mukaisia yritystukitietoja yleisen tietoverkon kautta. Tämä oikeus koski kuitenkin vain julkisia tietoja ja siten Finnveran välittämät tukitiedot eivät kuuluisi esityksen perustelujen mukaan tämän julkistamisen piiriin. Esityksen luvussa 4.1 on lisäksi erikseen todettu että ”Esityksellä luotaisiin rekisteri viranomaisten käyttöön, ohjaukseen ja seurantaan. Rekisterissä olisi sekä julkisia että salassa pidettäviä tietoja mutta rekisteri ei olisi julkinen rekisteri... salassa pidettävät tiedot olisivat tukiviranomaisten käytettävissä siten kuin niiden tiedonsaantioikeudesta säädetään.” Finnvera katsoo, että esityksessä tehdyt rajaukset tiedonvaihdon ja luovutuksen osalta ovat hyvin perustellut sekä selkeät. Ne ottavat hyvin huomioon Finnveran asiakastietojen luottamuksellisuutta koskevat lähtökohdat rajaten niiden luovutuksen vain siihen laajuuteen kuin käyttötarve edellyttää.

Julkaisu- ja avoimuusvelvoite EU:n komissiolle

Esityksen 10 a §:ssä säädetty julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen mukaisten tietojen luovuttaminen Euroopan komissiolle rajoittuu Finnveran soveltamien tukiohjelmien osalta (pk-tukiohjelma sekä pelastamis- ja rakenneuudistus-tukiohjelma) yli 500 000 euron yksittäisiin tukiin. Näitä tukia koskeva julkaisu- ja avoimuusvelvoite on ollut jo aiemmin voimassa, eikä säännös siten tuo laajennusta tukitietojen julkisuudelle. Sen sijaan Finnvera pitää hyvänä, että julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen piiriin kuuluvien eri tuenmyöntäjätahojen tukitiedot luovutetaan keskitetysti Komissiolle työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Tämä vähentää tuenmyöntäjätahojen hallinnollista taakkaa.

Tietojen luovutus tilastokeskukselle

Esityksessä ei sinänsä muuteta olemassa olevaa oikeustilaa Tilastokeskuksen tiedonsaantioikeuksien osalta. Tilastokeskus on nimenomaan huomioitu esityksen 10 §:n 2 momentissa, jossa säädetään tuenmyöntäjätahojen sekä Tilastokeskuksen rajoitetummasta tiedonsaantioikeudesta koskien ainoastaan järjestelmään tallennettavia 7 a §:n mukaisia tukitietoja. Tämä on nähdäksemme perusteltu ja oikein rajattu tiedonsaantioikeus.

Lisäksi yksittäisenä sanamuotoa koskevana huomiona koskien esityksen luvun 2.1 4. sivulla kolmannessa kappaleessa olevaa lausetta, jonka mukaisesti: Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 5 ja 6 § sisältävät säännökset tietojen julkisuudesta. Kyseiset säännökset sisältävät Finnveran asiakastietoja koskevan salassapitovelvoitteen (ns. pankkisalaisuus) sekä salassapidosta poikkeavat tiedonluovutusvelvoitteet. Ehdotamme kyseisen lauseen korjaamista säännösten tietosisältöä paremmin kuvaavammaksi.

Anne Haataja

Senior Compliance Officer

Haataja Anne
Finnvera Oyj

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö VN/7184/2019

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Etlalta lausuntoa hallituksen esityksestä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta.

Toteamme, että hallituksen esitys yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän laajentamisesta valtion myöntämällä yritystukitiedoilla on erittäin tärkeä ja kannatettava esitys.

Etlan tiettyihin tukiin rajattua Tilastokeskuksen yritystukitietokantaa hyödyntävissä tutkimuksissa on havaittu tukien kohdentumisessa jatkuvuutta ja kumuloitumista. Yhtenäinen kaikki yritystuet yhteen tietokantaan kokoava yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä mahdollistaa laajemman tukien kumuloitumisen seurannan EU:n valtioneuvoston mukaisesti.

Tukien vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmasta kaikki valtion yritystuet sisältävä tietokanta ja sen saaminen aiempaa nopeammin ja kattavammin tutkijoiden käyttöön Tilastokeskuksen yritystukitietokannan kautta on olennaisen tärkeä uudistus. Tukien empiiristä vaikuttavuustutkimus on Suomessa tähän asti keskittynyt paljolti t&-tukien vaikuttavuuteen. Muiden tukien osalta Tilastokeskuksen yritystukitietokanta on antanut mahdollisuuden arvioida empiirisesti myös työllistämis- ja investointitukien vaikuttavuutta. Yritystukitietokannassa nykyisin käytetty karkea

tukimuotoluokittelu (esim. investointituki, tuotekehitystuki, energiatuki, työllistämistuki, ympäristötuki) ei kuitenkaan anna mahdollisuutta tarkempaan tukien vaikuttavuuden arviointiin asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Esimerkiksi investointitukia on voitu myöntää hyvinkin erilaisiin tarkoituksiin kuten yritystoiminnan laajentamiseen ja erilaisiin aineellisiin ja aineettomiin investointeihin.

Tuen myöntäjien velvoittaminen ilmoittamaan tarkemmalla tasolla myös myönnetyn yritystuen tarkempi käyttötarkoitus antaisi tarkemman tilannekuvan tukien kohdentumisesta, tavoitteista ja kehityksestä. Myönnettyjen tukien käyttötarkoitusten tarkempi tilastointi mahdollistaisi myös aiempaa laajemman ja tarkemman tutkimuksen sen suhteen, kuinka hyvin yritystuet ovat edistäneet niille asetettuja tavoitteita.

Valtion viranomaisten ja niiden puolesta tukea myöntävien yhteisöjen ja säätiöiden velvoittaminen tallettamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan valtiontuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään ja kaikkien julkiseksi määriteltyjen tietojen julkistaminen avoimen tietoverkon välityksellä on myös kannatettava sekä yhdenmukainen toimenpide aiemmin tehtyjen julkisen tiedon avoimuutta vahvistavien politiikkalinjausten kanssa (esim. Valtioneuvoston periaatepäätös 3/2011 julkisen sektorin digitaalisten tietoaineistojen saatavuuden parantamisesta).

Heli Koski

tutkimusjohtaja

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Tokkari Minna

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos - Lausunnon vastuuvastuuvalmistelija on tutkimusjohtajamme Heli Koski

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiokonttori esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä annettuun luonnokseen seuraavaa.

Valtiokonttori pitää lakimuutosta tarpeellisena ja kannatettavana. Esitetty yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän tietovarannon laajentaminen kattamaan esityksessä tarkemmin määritellyt valtiontuet mahdollistaa yhtenäisen ja keskitetyn tietovarannon, mikä parantaa osaltaan tietojen saatavuutta julkishallinnon toimijoiden välillä sekä lisää tietojen luotettavuutta. Yhtenäinen järjestelmä tehostaa myös myönnettyjen tukien valvontaa.

Valtiokonttori toteaa omalta kannaltaan, että hallituksen esityksessä yksilöidyt muutokset koskevat Valtiokonttorin osalta Asumisen rahoitus- ja kehittämis-keskuksen myöntämille lainoille maksettavaa korkotukea sekä mahdollisesti Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin myöntämien lainojen maksamiin liittyvää ajantasaista tietoa.

Esitysluonnoksessa todetaan, että asuntorakentamiseen myönnettävän korkotuen osalta tallennetaan vain tieto siitä, kuinka paljon korkotukea on maksettu vuositasolla. Tältä osin Valtiokonttori katsoo olevansa raportointivelvollinen.

Edelleen esitysluonnoksessa todetaan, että asuntorakentamiseen myönnettävien takausten osalta tallennetaan vain tieto takauksen piiriin hyväksytystä lainamäärästä. Valtiokonttori toteaa, että

tältä osin lainan hyväksyvä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus tulee olemaan taho, joka toimittaa lainaan ja sen nimellismäärään liittyvät tiedot rekisteriin.

Valtiokonttori kiinnittää huomiota esitysluonnoksen sivulla 18 kirjattuun tietoon, jonka mukaan korkotukilainoihin liittyvä takaus voi kattaa jopa 95 % lainasta. Tässä on todennäköisesti kuitenkin tarkoitettu sanoa, että kohteeseen kohdistuva lainamäärä voi kattaa jopa 95 % hankekustannuksista. Korkotukilainoihin liittyvä täytetakaas kattaa lainan kokonaisuudestaan, kuitenkin niin, että lainan ensisijaisena vakuutena on kohdekohtainen kiinteistökiinnitys.

Toinen Valtiokonttoria koskeva kokonaisuus esitysluonnoksessa on Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin myöntämät yrityslainat. Näiden lainojen osalta Valtiokonttorin tehtävänä on lainojen ulosmaksu ja hallinnointi. Valtiokonttori toivoisi, että esitystä tarkennettaisiin vielä siltä osin, tuleeko myös tämän tyyppisten lainojen osalta rekisteriin tallettaa lainan myöntämistä koskevien tietojen lisäksi myös lainan maksamiseen liittyvät tiedot. Esitysluonnoksen teksti on Valtiokonttorin näkemyksen mukaan jäänyt tältä osin hieman epäselväksi, eikä Valtiokonttori saa siitä yksiselitteisesti selville, mikä tulisi olemaan Valtiokonttorin osuus tietojen raportoinnista.

Mikäli myös lainan maksamiseen liittyvät tiedot tulee tallettaa, Valtiokonttori kiinnittää huomiota tiedon salassa pidettävään luonteeseen. Esitysluonnoksen sivulla 19 toiseksi viimeisessä kappaleessa luetellaan esityksessä huomioidut salassa pidettävät tiedot. Kappaleessa ei ole todettu Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin myöntämien lainojen osalta mitään. Viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain 1.1 §:n mukaisesti Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin lainapäätökset ovatkin julkisia asiakkaan ja myönnetyn määrän osalta. Siltä osin kun päätös sisältää tietoa rahoitetusta hankkeesta, päätös on kuitenkin salainen. Mikäli lainan ulosmaksuista olisi tarkoitus raportoida ajantasaisesti, on huomioitava, että tämän tyyppinen tieto on lähtökohtaisesti luon-teeltaan tietoa, joka kertoo rahoitetun hankkeen tilanteesta ja etenemisestä. Valtiokonttori on katsonut tämän tyyppisen tiedon olevan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 20 kohdan mukaisesti salassa pidettävää.

Raportointivelvollisuuden käytännön toteuttamisen osalta Valtiokonttori toivoo, että raportointivelvollisille varataan riittävän pitkä siirtymäaika tarvittavien uusien tiedonsiirtovalmiuksien rakentamiselle. Uutena rekisterinpitäjänä Valtiokonttorin tulee osaltaan kartoittaa tietojen raportointiin vaadittavien teknisten liityntöjen toteutus ja kehitystyön vaatimat kustannukset. Mikäli esitetyt muutokset tulevat voimaan esityksen mukaisesti jo 1.1.2021 lukien, on varsin todennäköistä, ettei teknisen tiedonsiirron toteutusta saada valmiiksi ennen lain voimaantuloa.

Työ- ja elinkeinoministeriön on tarkoitus asettaa erillinen tiedonhallintaprojekti lain toimeenpanemiseksi. Esitysluonnoksessa on lisäksi todettu, että uudet rekisteriviranomaiset on tarkoitus ottaa mukaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän ohjausryhmän työhön.

Valtiokonttori pitää tärkeänä, että Valtiokonttori on mukana tämän ohjausryhmän työskentelyssä huomioiden sen keskeinen rooli valtiontukien hallinnoijana ja maksajana.

Rinnemaa Marika
Valtiokonttori - Rahoitus

Lausunto

17.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta vähentää yritystukien hallinnointiin tarvittavia resursseja ja edistää ajantasaisen ja oikean tiedon saantia myönnetystä ja maksetuista yritystuista. Keräämällä digitaalisesti myönnettyt ja maksetut yritystuet keskitettyyn tietovarantoon ja siirtämällä tiedot edelleen digitaalisesti niitä tarvitsevien, kuten Tilastokeskuksen ja Euroopan Komission tietokantoihin vähennetään hallinnointikustannuksia sekä manuaalisessa raportoinnissa olevia virhemahdollisuuksia.

De minimis –tukien hallinnoinnin osalta esityksessä on merkittävä puute. Esitysluonnoksen mukaan tukien ilmoitusvelvollisuus koski vain valtion viranomaisia tai niiden puolesta tukia myöntäviä toimijoita. Näin ollen esim. kunnat ja muut kuin valtiohallinnon alueelliset toimijat eivät ilmoittaisi myöntämiään tukia keskitettyyn rekisteriin. Tällainen vain valtion myöntämiä tukia koskeva rekisteri ei ilmeisesti täyttäisi komission vähämerkityksisestä tuesta annetun asetuksen (EU N:o 1407/2013) 6 artiklan 2 kohdan mukaista vaatimusta vähämerkityksisen tuen keskusrekisterille. Komission asetuksen mukaan tällaisen rekisterin tulisi kattaa täydelliset tiedot kaikesta jäsenvaltion viranomaisten myöntämästä vähämerkityksisestä tuesta. Esitysluonnoksen mukaan perustettava rekisteri ei siten vapauttaisi viranomaisia kysymästä edelleen ennen jokaista de minimis –tuen myöntöpäätöstä yrityksen tukikumulaatiota. Näin ollen hallinnollinen taakka yritysten ja de minimis –tukia myöntävien toimijoiden osalta ei muuttuisi nykytilasta.

Nykyisen yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain mukaan kunnat voivat tallettaa tietoja yrityksille myönnettyistä tuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään, mutta niillä ei ole katseluoikeutta tietoihin. Jotta Suomeen saadaan luotua yrityksiä tehokkaasti palveleva eri toimijoiden tarjoamien yrityspalveluiden kokonaisuus, jossa ei ole päällekkäisyyksiä ja palvelupolku paikalliselta tasolta kansalliselle ja aina kansainväliselle tasolle on yhtenäinen, olisi tarpeellista harkita nyt, kun lakia yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä ollaan muuttamassa, kuntien ja

muiden alueellisten toimijoiden pääsyä katsomaan asiakastietojärjestelmän tietoja. Näin laajennettaisiin uuden tiedonhallintalain periaatetta, jonka mukaan tietoja kysytään asiakkaalta vain kerran, koskemaan kattavasti julkisia yrityspalveluja.

Grönroos Ari
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland

Lausunto

16.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta VN/7184/2019-TEM-2.

Yritystukijärjestelmän tehokkuuden seuraaminen ja kehittäminen edellyttää systemaattista vaikutusten arviointia (Einiö ja Hyytinen, 2019). Vaikutusten arvioinnin eräs perusedellytys on tukitietojen kattava saatavuus. Tyypillisesti vaikuttavuuden arviointitutkimukset edellyttävät tukitietojen saatavuutta saajakohtaisesti (yritystukien kohdalla tyypillisesti yritystasolla).

Ajantasaisen tiedon tärkeys yritystukijärjestelmän ohjaamisen kannalta on tärkeää myös siksi, että yrityssektori ja sen kansainvälinen toimintaympäristö ovat jatkuvan muutoksen alla. Tämä johtaa siihen, että aiemmin toimivaksi todetut tukimuodot eivät välttämättä ole enää nykyisin vaikutuksiltaan samanlaisia. Vaikutusten säännöllinen arviointi on tärkeää, koska yritystukien kohdentumisen tehokkuus ja oikea mitoitus voi muuttua toimintaympäristön muuttuessa. Arvioinnin systemaattiseksi toteuttamiseksi yritystukiohjelmien tulisi seurata kehitys-arviointi-sykliä (kuvio 1). Aikajoin toteutettavalla syklillä voidaan varmistaa, että yritystukijärjestelmän tehokkuutta ei heikennä heikosti toimivat tuki-instrumentit. Luotavalla tietopohjalla voidaan odottaa olevan myös

synergiaetuja, sillä tietoa hyvin vaikuttavien ohjelmien parhaista käytännöistä voidaan hyödyntää myös muissa ohjelmissa.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta (VN/7184/2019-TEM-2) esitetään hallinnon yritystukia koskevan tietojärjestelmän laajentamista tietyillä tuilla, jotka eivät siihen nykyisin sisälly. Ehdotuksen toteutuminen parantaisi yritystukijärjestelmän seurannan edellytyksiä ja mahdollistaisi aiempaa paremman kokonaiskuvan muodostamisen yritystukikokonaisuudesta. Tutkimuksen näkökulmasta ehdotuksen toteutuminen laajentaisi olemassa olevaa Tilastokeskuksen yritystukitietokantaa ja mahdollistaisi aiempaa paremmin yritystukitietokannan ulkopuolelle nykyisin jäävien tukiohjelmien arvioinnin. Eräänä hyötynä tutkimukselle on myös se, että laajentunut yritystukitietokanta helpottaa ja nopeuttaa tieteellisten arviointitutkimusten etukäteissuunnittelua näiden tukien osalta.

Ehdotuksen mukaisen laajennuksen voidaan odottaa lisäävän yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta. Tämä edistää yritystukijärjestelmän tietoon perustuvaa kehittämistä ja tehokkuuden parantamista, mahdollistaen yritystukijärjestelmän yhteiskunnallisten tuottojen lisäämisen. Järjestelmä parantaa myös yrityksille tarjottavia palveluita, koska se mahdollistaa tukien kumulaation entistä paremman seurannan tukia myöntävien tahojen toimesta. Tästä seuraavien yritysten hallinnollisten kulujen ja riskien pienentyminen voidaan odottaa lisäävän taloudellista tehokkuutta.

Yhteenvedona ehdotuksen mukaisten muutosten voidaan odottaa lisäävän tukijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuuden arviointia. Ne parantavat edellytyksiä yritystukien vaikuttavuuden lisäämiselle ja yritystukijärjestelmän hallinnoinnin tehostamiselle.

Kirjallisuusviitteet:

Einiö, E., ja Hyytinen, A., 2019: Yritystukien vaikuttavuuden arviointi satunnaistettujen vertailukokeiden avulla. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:45.

Huhtala Anni
VATT

Valmari Tytti
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT - Esittelijä/vastuuvalmistelija
erikoistutkija Elias Einiö

Lausunto

16.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE

Kopiosto ry:n ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin kirjallinen asiantuntijalausunto

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta.

Kopiostosta ja AVEKista

Kopiosto ry on esittävien taiteilijoiden, tekijöiden ja kustantajien tekijänoikeusjärjestö, yksityisoikeudellinen yhdistys, jäseninään luovan alan järjestöt. Kopiosto ei käytä julkista valtaa eikä ole valtion viranomainen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on hyväksynyt Kopioston tekijänoikeuslain (404/1961) 26 §:ssä tarkoitetuksi sopimuslisenssijärjestöksi useilla tekijänoikeuslain määrittelemillä lisensiointialueilla (voimassa olevat hyväksymispäätökset löytyvät opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilta: <https://minedu.fi/sopimuslisenssit>.) Kopioston asema ja toiminta lisensioivana järjestönä perustuu ensisijaisesti yksittäisten oikeudenhaltijoiden antamiin nimenomaisiin valtuuksiin, joiden käytettävyyttä mainittu sopimuslisenssilainsäädäntö vahvistaa.

Kopioston tekijöille jakamat tekijänoikeus- ja kopiointikorvaukset luovan työn tekijöille olivat vuonna 2018 noin 45 MEUR. Tästä noin 5 MEUR koostuu valtion budjetista maksettavasta hyvitysmaksusta, joka on korvaus teosten yksityisestä kopioinnista. Hyvitysmaksusta puolet tilitetään yksittäisille av-tekijöille ja puolet av-kulttuurin edistämiseen Kopiostossa toimivan audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen AVEK:in kautta. Mitkään näistä korvauksista eivät ole julkisista varoista myönnettävää tukea.

AVEK toimii yksityisoikeudellisen yhdistyksen osana ja edistää tekijänoikeusvaroilla audiovisuaalista kulttuuria tukemalla alan ammattilaisten teoksia, tuotantoja ja hankkeita. AVEKin varat, noin 2,5 MEUR vuodessa, ovat pääasiassa peräisin valtion budjetista maksettavasta yksityisen kopioinnin hyvityksestä. AVEK kanavoi tekijöiden yhteisiin käyttötarkoituksiin tekijänoikeudellisia korvausvaroja audiovisuaalisen kulttuurin alueella. AVEK ei käytä julkista valtaa eikä ole valtion viranomainen.

Painotamme, että kyseessä oleva esitys ei koske Kopioston toimintaa yleisesti eikä Kopiosto myönnä tukia valtion viranomaisten puolesta. Esitys ei myöskään koske AVEKin toimintaa yleisesti, ei esimerkiksi hyvitysmaksukorvausten käyttöä. Esitys koskee ainoastaan AVEKin jakamaa opetus- ja kulttuuriministeriön sille myöntämää erityisavustusta DigiDemo-, CreaDemo/CreMA-ohjelmien toimeenpanoon. Erityisavustuksen vuosittainen määrä on ollut noin 1,4 MEUR. Tukea on vuosittain jaettu noin 120 hakijalle. Erityisavustuksen määrä on vain pieni osuus kaikista AVEKin myöntämistä tuista ja yleisesti AVEKin toiminnasta.

Katsomme, että olisi kohtuutonta, että kaikki esityksen mukaiset velvoitteet koskisivat AVEKia täysimääräisesti. Ottaen huomioon AVEKin valtion viranomaisten puolesta myöntämien tukien vähäinen merkitys AVEKin ja Kopioston koko toiminnassa uudet velvoitteet asettaisivat AVEKille kohtuuttoman suuria kustannuksia, jos ne tulisivat voimaan esityksen nykyisessä muodossa. Siksi Kopiosto ja AVEK toivovat alla kuvattuja muutoksia ehdotukseen.

Yleistä

Pidämme ehdotusta hallituksen esitykseksi ja sen tavoitteita kokonaisuudessaan hyvinä ja tarpeellisina. Yhteinen rekisteri eli yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmä on merkittävä parannus nykytilanteeseen, jossa tiedot yritysten saamista tuista ovat hajallaan.

Pidämme myönteisenä, että yhteinen asiakastietojärjestelmä antaisi aiempaa paremmat mahdollisuudet vaikuttavuuden arviointiin. Nykytilanteessa AVEK pyytää tuen hakijalta tietoa de minimis -tuista. AVEKin nykyinen järjestelmä on osoittautunut toimivaksi eikä se ole liiaksi kuormittanut AVEKia tai tuen hakijoita. Nykyinen järjestelmä, johon ei sisälly kokonaisvaltaista tietoa yritysten saamista tuista, ei ole kuitenkaan mahdollistanut tuen vaikuttavuuden ja jatkorahoituksen toteutumisen seuranta.

Pidämme ehdotuksessa myönteisenä erityisesti sitä, että ehdotus mahdollistaa avoimemman tiedonkulun ja tiedonjaon tukea myöntävien tahojen välillä sekä vaikuttavuuden tutkimisen ja toiminnan määrätietoisen kehittämisen.

Kehitysehdotuksia

1. Rajapinnan avaamisen kustannukset

Kiinnitämme huomiota esityksessä mainittuihin vähäisiin kertaluonteisiin hallinnollisiin tiedonsiirtokustannuksiin eri tukiviranomaisissa perustamisvaiheessa ja ylläpitovaiheessa. Kustannuksia arvioitaessa kustannukset tulisi suhteuttaa tuen myöntäjän toiminnan kokoon. Tosiasiallisesti AVEKin kokoisen toiminnan hakujärjestelmän rajapinnan avaamisen kustannukset ovat vähäistä merkittävästi suuremmat suhteessa AVEKin myöntämiin tukiin. Esityksen piiriin kuuluvien AVEKin tukien jakosumma on tänä vuonna 1,35 MEUR, josta arvioitu kustannus hakujärjestelmän muuttamiseksi olisi jopa 10-15 prosenttia. Esimerkiksi AVEKin jälkeen seuraavaksi pienimmän esityksen mukaisen tuen myöntäjän myöntämät tuet ovat noin 20 MEUR.

Ehdotamme, että tuen myöntäjien olisi mahdollista tallettaa tietoja asiakastietojärjestelmään myös manuaalisesti siten, ettei hakujärjestelmien rajapintoja olisi pakko avata. Tietojen tallettaminen AVEKissa asiakastietojärjestelmään lisää työmäärää tukipäätöksiä käsiteltäessä, mutta asiakastietojärjestelmästä ei aiheutuisi työn lisäksi AVEKissa muita kustannuksia.

2. Tietojen tallettaminen asiakastietojärjestelmään

Ehdotuksen 7 a §:n 1 momentin mukaiset asiakastietojärjestelmään talletettavat tiedot poikkeavat osin AVEKin tukien hakukriteereistä ja niistä tiedoista, joita AVEK on ohjeistanut hakijoita antamaan sopimuksissa. Tulevaisuudessa AVEK voi pyytää hakijoilta 7 a §:n 1 momentin mukaiset tiedot, mutta näiden tietojen kerääminen hakijoilta takautuvasti vuoden 2018 alusta asti annetuista tuista muodostuu ongelmaksi, koska mahdollisesti puuttuvia tietoja ei ole välttämättä enää saatavilla hakijoilta.

Ehdotamme, että yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen osalta, jonka mukaan 7a §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot vuoden 2018 alusta lähtien ennen lain voimaantuloa myönnettyistä tuista on talletettava yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmään kuuden kuukauden kuluttua lain voimaan tulosta, että 7 a §:n 1 momentin mukaiset tiedot talletetaan asiakastietojärjestelmään takautuvasti ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne on kulloisissakin päätösten yhteydessä kerätty.

Uusien tietojen pyytäminen hakijoilta ja näiden tietojen tallettaminen takautuvasti asiakastietojärjestelmään edellyttäisivät AVEKilta lisää henkilöstöresursseja työn tekemiseksi, mikä puolestaan lisäisi AVEKille aiheutuvia kustannuksia.

Pidämme viiden vuoden säilytysaikaa riittävänä tietojen säilytykseen.

3. Tietojen tallettamisen aikataulu tuen myöntämisestä

Ehdotuksen 7 a §:n 2 momentin mukainen 14 vuorokauden määräaika tuen myöntämistä koskevien tietojen tallettamiseen on käytännön syistä liian lyhyt, jos ehdotuksemme mukaisesti tuen myöntäjille annetaan mahdollisuus tallettaa tiedot manuaalisesti asiakastietojärjestelmään yhteensopivien järjestelmien kehittämisen sijaan. Yhteensopivat järjestelmät mahdollistavat nopean tiedonsiirron tuen myöntäjän hakujärjestelmästä asiakastietojärjestelmään, ja tässä yhteydessä esitetty 14 vuorokauden määrä on riittävä. AVEKin tuen hakujärjestelmän muuttamisesta aiheutuvien merkittävien kustannusten välttämiseksi ehdottamamme manuaalinen talletusmahdollisuus vaatii kuitenkin enemmän aikaa. Ehdotamme, että määräaika tietojen manuaaliseen tallettamiseen olisi yksi kuukausi tai 20 työpäivää.

4. Lain voimaantuloaikataulu ja siirtymäsäännös

Mikäli tuen myöntäjät voivat tallettaa tietoja asiakastietojärjestelmään manuaalisesti, uusien tietojen tallettaminen voidaan aloittaa lain ehdotetun voimaantuloaikataulun mukaisesti 1.1.2021. Mikäli asiakastietojärjestelmän ja AVEKin hakujärjestelmän halutaan kuitenkin toimivan yhteisen rajapinnan kautta, ehdotamme rajapinnan rakentamiseksi yhden vuoden siirtymäaikaa lain voimaantulosta.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen aikataulu, jonka mukaan 7 §:n 1 momentin mukaiset tiedot on talletettava vuoden 2018 alusta lähtien kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta, on liian tiukka, koska AVEKin on hankittava uutta tietoa tuen hakijoilta, jos ehdotuksemme vastaisesti kaikki tiedot tulee tallettaa myös takautuvasti.

Helsingissä 16.1.2020

Kopiosto ry

Audiovisuaalisen kulttuurinedistämiskeskus AVEK (Kopiosto)

Valtteri Niiranen

Ulla Simonen

toimitusjohtaja

johtaja

Simonen Ulla
Kopioisto ry/AVEK - Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että yritystukien seuranta ja rekisteröintiä kehitetään esitetyllä tavalla ja että samalla parannetaan saatavilla olevaa tilastotietoa yritystuista.

Ministeriöllä ei ole hallituksen esitykseen huomautettavaa.

Nojonen Mary-Anne
Ulkoministeriö - Taloudellisten ulkosuhteiden osasto

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolla ei ole lausuttavaa lausuntopyynnössä esitettyyn hallituksen esitykseen.

Nuutinen Ilpo
VNK - Omistajaohjausosasto

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja pitää kannatettava hallituksen esityksen tavoitetta, jossa valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvät tukitiedot olisivat kattavasti yhdessä paikassa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä, joka olisi mahdollisimman läpinäkyvä. Tavoite yhtenäisestä ja kattavasta näkymästä saajakohtaisiin yritystukiin julkisen hakupalvelun kautta on kannatettava, samoin kuin se, että tukiviranomaisen ei tarvitsisi tiedustella tuen hakijalta sille myönnettyjä de minimis –tukia. On hyvä, että tavoitteena on myös tukea tiedontuotantoa ja yritystukien taloudellisten vaikutusten arviointia.

Lausuttavana olevan hallituksen esityksen keskeisissä ehdotuksissa on mainittu Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus (AVEK) ja Suomen Elokuvasäätiö uusina tiedon tallettajina ja rekisterinpitäjinä sekä 3 ja 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa tukiviranomaisina.

Hallituksen esityksen pääasiallisissa vaikutuksissa todetaan, että ”Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään tallennetaan tieto myös myönnettyistä ja maksetuista de minimis –tukien määristä”. Tämä koskee siten myös AVEK:n ja Suomen Elokuvasäätiön myöntämiä tukia. Pääasiallisissa vaikutuksissa todetaan, että ”Muutos aiheuttaa mahdollisesti vähäisiä kertaluonteisia hallinnollisia tiedonsiirtokustannuksia eri tukiviranomaisissa perustamisvaiheessa ja ylläpitovaiheessa”. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että kustannukset eivät nouse kohtuuttomiksi esimerkiksi AVEK:n ja Suomen Elokuvasäätiön osalta, koska näiden myöntämät tuet ovat varsin pieniä yritystukikokonaisuudessa.

On otettava huomioon, että AVEK:in osalta kyse voi olla vain sellaisen tuen jakamisesta, joka on myönnetty valtionavustuksena. Esimerkiksi yksityisen kopioinnin hyvitys ei ole valtionavustusta.

Niemi Merja
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä hallituksen esityksen luonnoksesta ja lausuu asiassa seuraavaa:

Liikenne- ja viestintävirasto pitää esitystä yritystukien yhteisestä tietovarannosta lähtökohtaisesti kannatettavana.

Tallettamisvelvoitteen soveltamisala ja sen piiriin kuuluvien tukien kartoittaminen

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetun muutoksen myötä valtion viranomaiset (ja niiden puolesta tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt) veloitettaisiin tallettamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaisia valtiontukia koskevaa tallettamisvelvoitetta perusteltuna. Virasto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että SEUT 107 artiklan 1 kohdan määritelmän piiriin kuuluvien tukitoimenpiteiden määrittäminen ei ole yksiselitteistä ja aiheuttaa tukiviranomaisissa epäselvyyttä. Virasto kannattaa mahdollisten ratkaisujen selvittämistä tallettamisvelvoitteen piiriin kuuluvien tukien kartoittamiseksi. Tukiviranomaisen näkökulmasta olisi tärkeää tietää onko kyseessä SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukainen tuki vaiko ei, ja koskeeko sitä tukitietojen tallettamisvelvoite.

Viraston tämän hetken käsityksen mukaan ehdotetun tallettamisvelvoitteen piiriin kuuluisivat ainakin meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiset kauppa-alustuet sekä laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain (1186/2009) mukaiset laajakaistatuet. Laajakaistatukia on voinut hakea vuoden 2018 loppuun saakka.

Virasto haluaa kiinnittää huomiota liikennesektorin ja valtiontukien rajapintaan Euroopan unionin oikeudessa. Ehdotuksen myötä ei ole selvää kuuluisivatko esimerkiksi liikennepalveluiden hankintaan liittyvät toimenpiteet tallettamisvelvoitteen soveltamisalan piiriin ja mahdollisesti miltä osin. Virasto pitää tärkeänä selvittää, että voisiko lainsäädännön johdonmukaisuussyistä olla perusteltua rajata lain soveltamisalassa liikennepalveluiden hankinnat tallettamisvelvollisuuden ulkopuolelle.

Tukiviranomaisen ehdotettu asema yhteisrekisterinpitäjänä

Ehdotuksesta seuraisi, että tukiviranomaisista tulisi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain 3 §:n 2 kohdan ja 4 §:n 1 momentin muutosten myötä lain 6 §:ssä tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä. Tukiviranomainen toimisi asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjänä tallettamiensa tietojen osalta ja vastaisi muista kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista, mukaan lukien tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Tukiviranomaisten ehdotettu yhteisrekisterinpitäjän asema vastaisi olemassa olevaa järjestelyä yritysten asiakastietojärjestelmään 7 §:ssä säädettyjä tietoja tallettavien ja käytävien tahojen välillä.

Virasto kiinnittää huomiota tukiviranomaisten ehdotettuun asemaan yhteisrekisterinpitäjänä. Tulisi arvioida, vastaisiko 6 §:n mukainen järjestely kaikkien 7 a §:n mukaisia tukitietoja tallettavien tahojen osalta niiden todellista roolia ja suhdetta mahdollisiin rekisteröityihin sekä vaihtoehtoja yhteisrekisterinpidolle. Merkityksellistä on myös muodostuisiko ainoastaan henkilötiedoiksi luokittelemattomia tietoja (osakeyhtiön nimi ja tuen määrä) tallettavalle tukiviranomaiselle rekisterinpitäjän roolia, silloin jos viranomaisella ei ole valtiontukien kasautumisen seurantavelvoitetta eikä tarvetta tai pääsyä muutoin asioida tietojärjestelmässä.

Talletettavat tiedot ja tallettamisen määräajat

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi 7 a pykälä, jossa säädettäisiin tallettavista tiedoista. Luonnoksen perustelujen mukaan tallettaviin tietoihin sisältyisivät perustiedot tukiviranomaisesta ja tukimuodosta. Lisäksi tallettavia tietoja olisivat tiedot myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä tuen saajista. Luonnoksen lakiehdotuksiin ei sisällynyt tarkkarajaista listausta tallettavista tiedoista. Virasto pitää kuitenkin tallettamisvelvollisuuden luonteen vuoksi tärkeänä, että tallettavista tiedoista säädettäisiin lain tasolla ja niihin sisällytettäisiin ainoastaan lain tavoitteen toteutumisen kannalta tarpeelliset tiedot, huomioiden lisäksi soveltuvin osin tukityyppien eroavaisuudet. Tallettamisvelvollisuuden tulisi koskea ainoastaan sellaisia tietoja, jotka tukiviranomaisella on jo olemassa olevien tehtäviensä hoitamiseksi eikä sen tulisi velvoittaa sellaisten tietojen tallettamiseen, joita tukiviranomaisella ei ole ja joita se ei muutoin talleta. Esimerkiksi kauppa-alustukien osalta virasto ei kerää tietoa yrityksen koosta henkilöstöllä mitattuna.

Luonnoksessa esitetään, että tuen myöntämistä koskevat tiedot olisi talletettava 14 vuorokauden kuluessa myöntämisestä ja tuen maksamista koskevat tiedot maksamisvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Tuen myöntämistä koskien tietojen tallettamista koskeva 14 vuorokauden määräaika on lyhyt ajanjakso ja virasto esittää, voisiko ehdotettua määräaika pidentää tallettamisvelvoitteen tosiasiallisen suoriutumisen varmistamiseksi. Tämä olisi olennaista etenkin niiden tukiviranomaisten kannalta, joilla ei olisi käytettävissään automaattisesti toimivia teknisiä rajapintoja tietojen tallettamiseksi. Kauppa-alustukien osalta tukitietojen tallettaminen tuensaajittain vuosittaisten toteumatietojen mukaisesti olisi riittävää, koska ne eivät ole Euroopan unionin tukitietojen julkaisuvelvoitteen piirissä eivätkä ne kasaudu.

Takautuva soveltaminen vuoden 2018 alusta myönnettyihin tukiin

Ehdotetussa laissa asetettaisiin tallettamisvelvoite vuoden 2018 alusta lähtien myönnettyistä tuista. Tiedot ennen lain voimaantuloa myönnettyistä tuista olisi talletettava kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Takautuvaa tallettamisvelvoitetta ja siihen liittyvää määräaika asetettaessa, virasto kiinnittää huomiota siihen, että tiedot vuoden 2018 alusta lähtien myönnettyistä tuista saattavat olla eri tukiviranomaisilla eri tavoin järjestettynä. Esimerkiksi Liikenne- ja viestintäviraston osalta laajakaistatukia on voinut hakea vuoteen 2018 saakka, mutta joiden maksatus on jatkunut sitä seuranneina vuosina. Ennen ehdotetun lain voimaantuloa myönnettyjen tukien osalta ei välttämättä pystytä luomaan – tai ole edes tarkoituksenmukaista luoda – automaattisesti toimivia teknisiä rajapintaratkaisuja vaan tallettaminen saatetaan joutua tekemään manuaalisesti. Tämän vuoksi takautuvan tallettamisvelvoitteen toteuttamiseksi tulisi huolehtia siitä, että tiedot aiemmin myönnettyistä tuista pystytään tosiasiallisesti tallettamaan tietojärjestelmään. Sen vuoksi virasto esittääkin vuosina 2018-2020 myönnettyjen tukien osalta, että olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää ainoastaan vuosittaiset toteumatiedot eikä yksittäisiä myöntö- ja maksatuspäätöksiä kyseisten tukien osalta.

Tietojen luovuttaminen ja julkaiseminen

Virasto näkee tukien myöntö- ja maksatuspäätöksiä ehdotetun koostamisen tietokantaan ja keskitetyn tietojen luovuttamisen Euroopan komissiolle ja Tilastokeskukselle myönteisenä kehityksenä. Hankkeen tavoitteet yritystukia koskevien tietojen keskitetystä julkaisemisesta toteuttaisivat julkisen tiedon avoimuuden ja saatavuuden toteutumista.

Vaikutukset viranomaistoimintaan

Luonnoksessa esitetyillä uusilla velvoitteilla olisi Liikenne- ja viestintäviraston resursointiin liittyviä vaikutuksia. Ehdotuksen lähtökohtana olisi automaattinen rajapintayhteys, jolloin resursointitarvetta olisi perustamisvaiheeseen sekä ylläpitovaiheeseen. Tarve keskittyisi perustamisvaiheeseen, jossa resursseja tarvittaisiin tietojärjestelmärajapintojen suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi tarvittaisiin henkilöstöresursseja tietojen manuaaliseen käsittelyyn ja tallettamiseen takautuvan tallettamisvelvoitteen vuoksi. Ylläpitovaiheessa resurssien tarvetta olisi käytännössä tallettamisvelvoitteen toteutumisen valvontaan, tietojärjestelmän ylläpito- ja tiedonsiirtokustannuksiin sekä mahdollisen rekisterinpitäjän roolin hoitamiseksi. Toisena vaihtoehtona olisi mahdollistaa tukitietojen tallettaminen manuaalisesti, jolloin asiakastietojärjestelmän tulisi mahdollistaa asiointi erillisen käyttöliittymän välityksellä. Sillä olisi vaikutusta tukiviranomaisen henkilöstöresursointiin, mutta se ei sitoisi resursseja tietojärjestelmärajapintojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen.

Virasto toivoo edustajiensa ottamista mukaan hankkeeseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ehdotettujen velvoitteiden sujuvan täytäntöönpanon ja tietojen tallettamisratkaisujen toimivuuden varmistamiseksi.

Voimaantulo

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota hankkeen suunniteltuun aikatauluun (ehdotettujen lakien voimaantulo 1.1.2021 alkaen). Huomionarvoista on, että tässä vaiheessa virastolla tukiviranomaisena ei ole tiedossa millaisten teknisten rajapintojen ja –ratkaisujen kautta tietoja talletettaisiin ja minkä verran resursseja viraston tietojärjestelmien mukauttaminen tukitietojen tallettamiseen vaatisi. Tietojärjestelmien kehittämiseen ja toimeenpanoon kuluu väistämättä aikaa ja tämä olisi syytä ottaa huomioon velvoitteiden asettamisessa ja harkittaessa mahdollisia siirtymävaiheen ratkaisuja. Tallettamisvelvoitteiden voimaantuloa pitäisi viivästyttää ehdotetusta aikataulusta.

Poutala Tero
Liikenne- ja viestintävirasto

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinto kannattaa esitystä mutta pyytää ottamaan huomioon seuraavat näkökohdat.

Esityksen yleisissä tavoitteissa todetaan tavoitteena olevan EU:n valtiotukisääntelyn kumuloitumisen seuranta. Hallinnollisen taakan vähenemisen osalta todetaan, että jatkossa tukiviranomaisen ei ole välttämätöntä tiedustella tuen hakijalta viimeisen kolmen vuoden aikana myönnettyistä de minimis -tuista. Verohallinto huomauttaa tältä osin, että Verohallinnossa myönnetään valmisteverotuksessa de minimis -tukia. Esityksen mukaan näitä tietoja ei kuitenkaan tulla tallentamaan TEM:n asiakastietojärjestelmään eivätkä muut viranomaiset tule jatkossakaan niitä näkemään järjestelmästä.

Esityksen 7 a § olisi uusi ja siinä säädettäisiin yritystuista asiakastietojärjestelmään talletettavista tiedoista. Tallettamisvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi mm. sellaisia verotukia, jotka eivät ole julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisia. Myöntämistä koskevat tiedot olisi talletettava 14 vuorokauden kuluessa tuen myöntämisestä. Maksamista koskevat tiedot on talletettava maksamisvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Verotukien maksamista koskevat tiedot on kuitenkin talletettava vuoden kuluessa veroilmoituksen jättöpäivästä.

Verohallinto huomauttaa tältä osin, että verotukien myöntämisessä on kaksi mekanismia: 1) joko veroilmoittamisen yhteydessä myönnetty tuki tai 2) palautushakemuksesta myönnetty tuki.

1. Valmisteverotuksen veroilmoitukset annetaan kalenterikuukausittain (12 veroilmoitusta / vuosi). Verotukia tarkastellaan kuitenkin vuositasolla. Vuosittaisen tuen määrä on selvillä vasta kun vuoden viimeinen veroilmoitus on annettu. Viimeistään tällöin on vasta selvillä, onko yrityksen tuet julkaisuvelvoitteen piirissä ja pitääkö tukitiedot tallentaa. Lisäksi sähköveron ollessa kyseessä, veroilmoituksilta ei käy ilmi tuen saaja, vaan vero-velvollisten on ilmoitettava tämä tieto Verohallinnolle vuosittain jälkikäteen erillisellä koonnilla (Laki sähkö- ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 1260/1996 26 b §). Tämä tarkoittaa, että Verohallinnolla ei ole veroilmoituskohtaisia tietoa kaikkien tukien osalta vaan ainoastaan vuositason tie-dot.

Verohallinnon näkemyksen mukaisesti ehdotettua pykälä tulisi ainakin valmisteverotukien osalta muuttaa muotoon: "Veroilmoittamisen yhteydessä myönnettävien verotukien maksamista koskevat tiedot on kuitenkin talletettava vuoden kuluessa kalenterivuoden viimeisen verokauden veroilmoituksen jättöpäivästä"

2. Valmisteverotuksessa verotukia myönnetään myös palautushakemusten kautta, johon ei liity veroilmoittamista. Näiden tietojen tallentamisesta ei ole esitetty säädettäväksi mitään. Kyseisiä päätöksiä tehdään vuosittain arviolta 200-300 kappaletta ja niitä tehdään pitkin vuotta.

Verohallinnon hallinnollisen taakan vähentämiseksi on Komission kanssa sovittu erikseen, että tukipäätöksillä myönnettävien tukien päätöspäivämäärä on aina vuoden viimeinen päivä. Tallennuspäivä on vuosi tästä päivästä eteenpäin. Verohallinnon näkemyksen menettelyn tulisi olla myös jatkossa vastaava.

Tallennettujen tietojen korjaaminen

Valmisteverotuksessa myönnettyjen verotukien määrä saattaa muuttua jälkikäteen esimerkiksi verotarkastuksessa tehtyjen havaintojen seurauksena (kuluva vuosi + kolme edellistä vuotta). Lausunnolla olevassa esityksessä ei oteta kantaa mahdollisiin tietojen korjaamista koskeviin toimenpiteisiin kuten esimerkiksi korjaamisen määräaikaan. Tallennettujen tietojen korjaamisen vaikutus olisi hyvä arvioida esityksen jatkokäsittelyssä.

Vaikutukset Verohallinnon toimintaan

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia Verohallinnon toimintaan, jos edellä esitetyt huomiot otetaan esityksen jatkokäsittelyssä huomioon. Tämä tarkoittaa, että Verohallinto tallentaisi tukitiedot samalla aikataululla kuin nykyisin.

Jos nykyiseen tallennusmenettelyyn tulee sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät tiheämpää tietojen tallentamista (eli jos tiedot tarvittaisiin veroilmoituskohtaisesti kuukausittain), tulee sähköverolakia muuttaa ja verovelvolliset velvoittaa ilmoittamaan sähkönveron tuensaajat veroilmoitusten kanssa saman aikaisesti, eli kuukausitasolla. Tämä edellyttäisi henkilöstöresursseja ja järjestelmäkehittämistä sekä Verohallinnossa että verovelvollisilla ja lisäksi hallinnollista taakkaa sekä asiakkailta että Verohallinnossa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että verotukien osalta tietoja pitäisi käsitellä vuositasolla jatkossakin. Tämä edellyttäisi esityksen sanamuodon muuttamista siten, ettei tallennuksen määräajan laskemista aloiteta jo vuoden ensimmäisen veroilmoituksen jättöpäivästä.

Konow von Taito
Verohallinto

Lausunto

14.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausunto HE laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (293/2017) ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) muutoksista.

Esitysluonnoksessa säännöskohtaisten perustelujen 3 §:n 2 kohdan ja 4 §:n mukaan mm. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetussa laissa tarkoitettu tukiviranomainen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei ole taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettu tukiviranomainen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei myönnä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia valtiontukia, joita laissa taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä tarkoitettut valtion viranomaiset myöntävät.

Peltonen Kimmo
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Sääskilahti Tuula
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Lausunto

13.01.2020

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

EK:n lausunto HE laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (293/2017) ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muutoksista

Esityksen tavoitteena on luoda julkisrahoitteisten yritystukien seurantaan ja raportointiin yksi kansallinen kattava asiakastietojärjestelmä. Jatkossa valtion viranomaiset ja tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallettaisivat tiedot myöntämistään valtiontuista TEM:n omistamaan ja KEHA-keskuksen ylläpitämään yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmään (tietovarantoon). Vastaavasti TEM raportoisi keskistetyksi vaadittavat tiedot yritystuista EU komissiolle, ei jokainen viranomaisen erikseen. Ainoastaan maa- ja metsätalouden alkutuotanto ja kalatalouden tuet jäisivät järjestelmän ulkopuolelle. Esitys perustuu yritystukien yhteistä tietovarantoa valmistelleen työryhmän raporttiin 31.10.2019, jonka valmistelussa EK oli mukana pysyvänä asiantuntijana.

Yrityksen hallinnollinen taakka kevenee

EK kannattaa esitystä ja pitää sitä perusteltuna. Tällä hetkellä julkishallinnon myöntämistä yritystuista ei ole Suomessa yhteistä kattavaa rekisteriä. Tämä vaikeuttaa olennaisesti yritystukien kokonaisuuden kansallista ohjausta, yritystukien vaikuttavuuden seurantaan ja sitä kautta yritystukikokonaisuuden pitkäjänteistä kehittämistä. Samalla esitys yhdestä yhteisestä järjestelmästä edistää julkisen palvelutuotannon digitalisointia ja reaaliaikaisuutta, sekä valtion tukien läpinäkyvyyttä. Kun tieto yrityksille myönnettyistä tuista on yhdessä paikassa, raportointi komissiolle, mutta myös reaaliaikainen yritysten tilannekuvan ja valtiontukien vaikuttavuuden arviointi helpottuu.

Yhteisen yritystukien tietojärjestelmän puuttuminen on ollut ongelmallista myös tukea saaneille yrityksille ja lisäänyt yrityksen hallinnollista taakkaa. Usein viranomaisen on joutunut viime kädessä tarkistamaan esimerkiksi de minimis -tuen kumulaation tilanteen tuen hakijailta, yritykseltä itseltään. Uuden tietojärjestelmän kautta tieto myönnettyistä yritystuista ja tukimuodoista on viranomaisen tavoitettavissa reaali-aikaisesti yhdestä järjestelmästä. Tämä tukee tietohallintalain (284/2018) edellytyksiä siitä, että tietoja kysytään asiakkaalta vain kerran. Myös de minimis -tukien kumuloitumisen seuranta helpottuu ja yritysten oikeusvarmuus paranee. Samalla myös viranomaisten omaa työaikaa säästynee yrityksille myönnettyjen tukien tarkastamiselta nykyistä enemmän yritysten tarvitsemaan palveluun.

Yritysten tietosuojakysymykset huomioon

Esityksen mukaisesti eri viranomaistahot toimisivat oman hallinnonalansa tallennetun tiedon rekisterinpitäjinä, sekä päättäisivät tietojen jakamisesta ja julkaisemisesta TEM:n ylläpitämän asiakastietojärjestelmän kautta. Osa tiedoista olisi julkisia, osa salassa pidettäviä tietoja. Saajakoh- taiset tuet olisivat jatkossa nähtävillä perustettavassa julkisessa hakupalvelussa. Vastaavasti salassa pidettävät tiedot yrityksille myönnettyistä tuista ja tukimääristä olisivat pelkästään tukiviranomaisen käytettävissä, siten kuin niiden tiedonsaantioikeudesta säädetään. EK haluaa varmistaa, että uusi järjestelmä ei mahdollista tiedon väärinkäyttöä, ja EU-tietosuoja-asetuksen edellytyksiä noudatetaan. Yritystietojen katsomisesta tulee jäädä merkintä järjestelmään.

Esityksen tavoitteena on edistää julkisten yritystukien kokonaisseurantaa, mutta kattaa tässä vaiheessa vain valtionhallinnon tukea myöntävät tahot. EK huomauttaa, että myös seudulliset kuntayhtiöt sekä kunnat myöntävät lisääntyvässä määrin julkista tukea, ml. de minimis -yritystuki. Tältä osin kumulaatioseuranta jää edelleen viime kädessä yrityksen itse raportoitavaksi. Tämän lisäksi mm. maataloustukiin sisältyvä yrityksille suunnattu investointituki tai Leader-ohjelman tuki jää järjestelmän ulkopuolelle. Olisi tarkoituksenmukaista, että järjestelmä kattaisi mahdollisimman laajasti kaikki yrityksille myönnettävät julkiset tuet.

EK edellyttää myös, että uuden asiakastietojärjestelmän on toimittava aukottomasti, eikä tukea saavan yrityksen kannalta haitallisia katkoksia tietovarannon käyttöön otossa saa syntyä.

Hakala Jouni
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ervasti Outi
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka /
yrittäjyysryhmä

Asia: VN/7184/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen tavoitteena on laajentaa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää valtion myöntämien yritystukien tiedoilla. Laissa veloitettaisiin valtion viranomaiset ja niiden puolesta tukia myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallettamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtioneuvostoista. Laissa säädettäisiin myös tukiviranomaisen oikeudesta luovuttaa yritystukitietoja toiselle tukiviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Työ- ja elinkeinoministeriö veloitettaisiin luovuttamaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään talletetun julkaisu- ja avoimuusveloitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle siltä osin kuin se on tarpeen EU:n valtioneuvoston sääntelyyn sisältyvän julkaisu- ja avoimuusveloitteen täyttämiseksi.

Esitysluonnokseen sisältyy suhdetta perustuslakiin koskeva jakso. Siitä ilmenee, että asiakastietojärjestelmään talletettaisiin pääasiassa julkisia tietoja yrityksille myönnettyistä yritystuista. Yksittäistapauksissa tietoihin voi sisältyä henkilötietoja. Tukiviranomaisille luovutettaisiin myös salassa pidettäviä tietoja.

Suhdetta perustuslakiin koskevassa jaksossa tulisi käsitellä kysymystä siitä, miltä osin EU-oikeus välttämättä edellyttää salassa pidettävien tietojen käsittelyä. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 78/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42). Jaksoa tulisi täydentää myös henkilötietojen käsittelyn oikeusperustan ja suhteellisuuden osalta.

Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt riittävänä johtopäätöksenomaisia toteamuksia siitä, että ehdotettu lainsäätely on täsmällistä ja tarkkarajaista sekä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävää ja että ehdotetut muutokset ovat oikeasuhtaisia suhteessa niiden käyttötarkoitukseen eikä tavoitetta ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin, mikäli säätämisperusteluissa ei ole täsmennetty niitä perusteita, joiden valossa uusia valtuuksia henkilötietojen käsittelyyn voitaisiin pitää perustuslain näkökulmasta hyväksyttävään syyhyn perustuvina ja oikeasuhtaisina (PeVL 49/2018 vp, PeVL 38/2016 vp, s. 3).

Koivisto Johanna
Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri

Työ- ja elinkeinoministeriö

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta. Esitystä on valmisteltu työryhmässä, jossa on ollut jäsenenä myös oikeusministeriön edustaja. Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa esityksen lähtökohtiin, mutta asian jatkovalmistelussa olisi aiheellista vielä kiinnittää huomioita jäljempänä esitettyihin seikkoihin.

Henkilötietojen käsittely

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä koskee pääosin julkisia yritystietoja. Tietojen joukossa on kuitenkin myös henkilötietoja, jonka vuoksi tietojen käsittelyä on arvioitava myös henkilötietojen käsittelynä.

Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus edellyttää, että käsittelyllä on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen oikeusperuste ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta 9 artiklan mukainen peruste. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei kuitenkaan ole tarkoitus käsitellä, sillä esityksessä todetaan (s. 21), että yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään ei talleteta arkaluonteisia henkilötietoja.

Esityksessä kuvataan henkilötietojen käsittelyperuste henkilötietojen luovuttamisen ja julkaisemisen osalta. Esityksen mukaan henkilötietojen luovuttaminen tukiviranomaisille ja Euroopan komissiolle tapahtuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Esityksen mukaan julkisia tukitietoja voitaisiin luovuttaa yleisen tietoverkon kautta. Tältä osin henkilötietojen käsittely perustuisi esityksen mukaan tietosuojaasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Sen sijaan muun henkilötietojen käsittelyn osalta, kuten henkilötietojen tallentamisen osalta, esityksessä ei oteta kantaa käsittelyperusteeseen. Lakiehdotuksen sisältämien säännösten valossa vaikuttaisi kuitenkin, että soveltuva oikeusperuste olisi 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite.

Valmisteltaessa kansallista henkilötietojen käsittelyyn liittyvää sääntelyä on arvioitava, voidaanko ehdotettuja lainsäädäntötoimenpiteitä toteuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen kansalliselle lainsäädännölle jättämän liikkumavaran puitteissa. Kansallinen yleistä tietosuoja-asetusta tarkentava lainsäädäntö on mahdollista, kun henkilötietojen käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, tai kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4 ja PeVL 14/2018 vp). Esitystä on syytä täydentää näiltä osin jatkovalmistelussa.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä

Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädettäisiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä, joka on työ- ja elinkeinoministeriön tietojärjestelmä, johon yrityspalveluja tarjoavat viranomaiset, valtion erityisrahoitusyhtiö, Business Finland Oy, alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain 2 §:n 13 kohdassa tarkoitetut välittävät toimielimet ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetut tukiviranomaiset tallettavat asiakastietoja yhteistä käyttöä ja 5 §:ssä säädettyjä tarkoituksia varten. Lisäksi muut viranomaiset voivat tallettaa julkisia asiakastietoja asiakastietojärjestelmään ja käsitellä niitä. Yhteisen käytön tarkoitus on myös voimassa olevassa laissa. Määreenä se on kuitenkin jokseenkin avoin ja jäsentymätön. Määritelmä kiinnittyy toimijoihin, mutta ei kuvaa niitä tehtäviä joiden hoidossa tietoja on tarkoitus käyttää. Säännöksen viimeistä virkettä, joka koskee muiden viranomaisten oikeutta tallettaa ja käsitellä asiakastietoja voidaan myös pitää poikkeuksellisen avoimena.

Tietojen luovuttaminen

Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäisiin asiakastietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta. Säännöksessä mahdollistettaisiin salassapidettävien tietojen luovuttaminen sekä yhteisrekisterinpitäjänä toimivalta viranomaiselta toiselle, että myös eräille muille viranomaisille. Oikeusministeriö kiinnittää huomioita siihen, että säännös ei vaikuta vastaavan niitä edellytyksiä, joita perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään salassa pidettävien tietojen luovuttamiselle asettanut.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp ja siinä viitatus lausunnot).

Perustuslakivaliokunta on painottanut toistuvasti, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (ks. esim. PeVL 48/2018 vp ja siinä viitatus lausunnot). Valiokunnan mielestä erottelua puoltavat seikat saavat erityisen painoarvon säädettäessä viranomaisen oikeudesta saada tai luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sähköisessä toimintaympäristössä (ks. PeVL 73/2018 vp).

Sääntelyä on välttämätöntä jatkovalmistelussa vielä tarkentaa edellä todettu huomioon ottaen. Esimerkiksi lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentissa tiedonsaantioikeutta ei ole sidottu tarpeellisuuteen eikä välttämättömyyteen.

Tietojen luovuttamiseen liittyvän sääntelyn osalta on myös huomattava, että yleislakina sovellettavan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain sääntely salassapidosta ja tietojen luovutukseen salassapidon estämättä perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä (PeVL 7/2019 vp). Perustuslakivaliokunta on hiljattain hallituksen esityksen 18/2019 vp yhteydessä antamassaan lausunnossa arvioinut yhteisrekisterinpitoa koskevan sääntelyn suhdetta viranomaisten toimivaltuuksien ja tiedonsaantioikeuksien lakiperustaisuuteen, henkilötietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuteen ja perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä liittyvään vakiintuneeseen käytäntöön. Mainitun lausunnon yhteydessä perustuslakivaliokunta on todennut, että myös yhteisrekisterinpidon yhteydessä sääntelyn on kaikilta osiltaan täytettävä perustuslakivaliokunnan käytännössä selostetut tietojen saamista ja luovuttamista koskevat vaatimukset (ks. tarkemmin PeVL 7/2019 vp).

Uuden 4 momentin mukaan tietoja 7 a §:ssä tarkoitettuja tietoja saisi salassapitosäännösten ja muiden tietojen yhteistä käyttöä koskevien säännösten estämättä luovuttaa tarpeelliselta osin taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetuille tukiviranomaisille tämän lain 5 §:n 4 momentin mukaisiin käyttötarkoituksiin. Säännös jättää epäselväksi mitä viittauksella muihin yhteistä käyttöä koskeviin säännöksiin tarkoitetaan.

Ehdotetussa uudessa 10 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tietoja voidaan luovuttaa myös tilastolain (280/2004) 14 ja 15 §:ssä säädetyn estämättä, Tilastokeskukselle tilastojen laatimiseksi. Tilastolain 14 §:ssä säädetään valtion, kuntien, elinkeinonharjoittajien, julkista hallintotehtävää hoitavien ja eräiden muiden tahojen velvollisuudesta antaa salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät muut kuin henkilötiedot ja 15 §:ssä ovat vastaavat säännökset henkilötietoihin liittyvistä tiedonantovelvollisuuksista. Esityksestä ei selviä, millä tavalla mainitut tilastolain säännökset estäisivät tietojen luovuttamisen Tilastokeskukselle ilman ehdotettua muotoilua, ja onko mainituista säännöksistä poikkeamisen sijaan mahdollisesti kysymys tietojen luovuttamisesta Tilastokeskukselle mainituissa säännöksissä säädetyn lisäksi. Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäväksi ehdotetun tarpeellisuusvaatimuksen osalta on myös huomattava, että se vaikuttaa olevan ristiriidassa tilastolain 5 §:n 1 momentin kanssa. Mainitun tilastolain säännöksen mukaan tilastoja laativan viranomaisen on huolehdittava siitä, että tiedonantajilta pyydetään vain tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot.

Uudessa 10 §:n 5 momentissa säädettäisiin julkisten tietojen luovuttamisesta yleisen tietoverkon kautta. Sääntely on sinänsä asianmukaisesti rajattu perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla eli rajattujen hakuehtojen avulla tapahtuviin yksittäishakuihin. Jatkovalmistelussa olisi kuitenkin aiheellista varmistua siitä, että hakuehdot on muotoiltu siten, että myös säännöstasolla voidaan varmistua perustuslakivaliokunnan mukaan siitä olennaisesta seikasta, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina. Haun rajaaminen myönnetyn tuen perusteella vaikuttaa ainakin säännöstasolla voivan tuottaa hakutulokseksi koko rekisterin tietosisällön.

Lain 10 a §:n 1 momentissa edotetaan säädettäväksi velvollisuudesta luovuttaa julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisia tietoja Euroopan komissiolle. Säännöksen perusteluista saa käsityksen, että luovutettavien tietojen joukossa voisi olla myös salassapidettäviä tietoja. Säännöstä ei kuitenkaan ole muotoilu siten, että se mahdollistaisi salassapidettävien tietojen luovuttamisen. Esityksessä ei myöskään arvioida, miltä osin salassapidettävien tietojen luovuttaminen olisi välttämätöntä.

Säännös on muotoiltu siten, että se asettaa työ- ja elinkeinoministeriölle velvollisuuden luovuttaa asiakastietojärjestelmään talletetut julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle mainitun velvoitteen täyttämiseksi. Esityksen perusteluissa puhutaan kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriön ilmoitusvelvollisuudesta. Jos kyse on kuitenkin perusteluissa kuvatun mukaisesti tietojen oma-aloitteisesta toimittamisesta komissiolle eikä niiden luovuttamisesta komission pyynnöstä, olisi työ- ja elinkeinoministeriön velvollisuus aiheellista muotoilla säännökseen tarkoitustaan vastaavasti.

Ottaen huomioon viranomaisten erillisyyden myös yhteisrekisterinpitäjinä sekä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä muutoin säädetyn, esityksestä ei selviä, millä perusteella työ- ja elinkeinoministeriö saa tukiviranomaisilta haltuunsa edelleen luovutettavat salassapidettävät tiedot. Esityksen perusteella ei myöskään ole arvioitavissa ovatko ilmoitusvelvollisten ja varsinaisen ilmoittajan väliset vastuut järjestetty riittävällä tavalla. Esityksen perusteluissa (s.15) todetaan, että eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 2 a §:n mukaan tukea myöntävän valtion, kunnan, kuntayhtymän, muun julkisyhteisön tai julkisoikeudellisen laitoksen, yhtiön, säätiön, yhdistyksen tai valtion erityisrahoitusyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa yksittäistä valtioneutua koskevat tiedot julkaistaviksi säädetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98 1 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1588 1 artiklan perusteella annetuissa komission ryhmäpoikkeusasetuksissa. Jos yksittäisen valtioneutun myöntäminen perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisessa ilmoitusmenettelystä tehtyyn komission päätökseen, noudatetaan kyseisessä päätöksessä mainittuja julkaisu- ja avoimuusvelvoitteita. Tämän todetaan tarkoittavan, että tukea myöntävä taho on vastuussa tukitietojen julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämistä. Edelleen perusteluissa todetaan, että tukiviranomaisilla säilyy velvollisuus ilmoittaa tiedot yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen toteuttamiseksi ja että työ- ja elinkeinoministeriöllä olisi velvollisuus luovuttaa julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle mainitun velvoitteen täyttämiseksi.

Samassa yhteydessä esityksen perusteluissa todetaan, että käytännössä tiedot liikkuvat avoimen rajapinnan kautta eikä työ- ja elinkeinoministeriöltä edellytetä toimenpiteitä tietojen siirrossa. Tältä osin oikeusministeriö katsoo aiheelliseksi huomauttaa, että rajapintaratkaisusta riippumatta työ- ja elinkeinoministeriö vastaa tietoja luovuttavana viranomaisena tietojen luovuttamisen lainmukaisuudesta.

Säilytysaika

Lakiehdotuksen 7 a §:n perusteluissa todetaan, että tiedolla johtamisen näkökulmasta tarkoituksenmukainen tietojen säilytysaika yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä on 5-10 vuotta. Esityksen mukaan se mahdollistaisi julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen kolmen vuoden tarkastelujakson lisäksi hieman pidemmän aikavälin seurantatiedot tukiviranomaisten käyttöön

ja avoimen tietoverkon kautta julkaistaviksi tarkoitetut julkiset tiedot julkiseen hakupalveluun. Oikeusministeriö huomauttaa, että voimassa olevan lain 9 §:n mukaan luonnollisia henkilöitä koskevat tiedot on poistettava tietojärjestelmästä viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tietoja on viimeksi käsitelty palveluiden tuottamista varten. Tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos tiedon säilyttäminen on välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian takia.

Muita huomioita

Hallituksen esitysluonnoksen nykytilaa koskeva kuvaus ei vaikuta vastaavan voimassa olevaa yrityspalvelujen asiakastiedoista annettua lakia. Kuvauksessa vaikuttaa ainakin osin jääneen huomiotta lakiin vuonna 2018 tehdyt muutokset.

Esityksen tavoitteita koskevassa jaksossa sivulla s. 8 todetaan, että tavoitteena on tila, jossa valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvät tukitiedot olisivat kattavasti yhdessä paikassa työ- ja elinkeinoministeriön omistamassa ja KEHA-keskuksen ylläpitämässä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä. KEHA-keskuksen ylläpitotehtävästä ei kuitenkaan vaikuteta säädettävän, joten epäselväksi jää mihin perustelumaininnalla tältä osin viitataan.

Esityksen perusteluissa mainitaan uusi tiedonhallintalaki ja todetaan lain edellyttävän, että tietoja kysytään asiakkaalta vain yhden kerran ja että viranomaisten tietojärjestelmien välillä tulee olla avoimet rajapinnat.

Oikeusministeriö tarkentaa, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019) on tullut voimaan 1.1.2020. Perusteluissa vaikutetaan viitattavan edellä kuvatun perusteella lain 20 ja 22 §:iin. Oikeusministeriö huomauttaa, että lain sisältöä referoidaan perusteluissa jossakin määrin virheellisesti. Tiedonhallintalain 20 §:n sääntelyllä pyritään tarpeettoman tiedonkeruun vähentämiseen ja viranomaisten tietovarantojen tehokkaampaan hyödyntämiseen viranomaisten toiminnassa. Lain 20 §:n mukaan viranomaisen on pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen tietoaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Jos viranomaisella on oikeus saada toisen viranomaisen tietovarannosta tehtäviensä hoitamista varten tietoja luotettavasti ja ajantasaisesti teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla, se ei saa vaatia asiakastaan esittämään tai toimittamaan tällaista todistusta tai otetta, jollei se ole välttämätöntä asian selvittämiseksi.

Lain 22 §:ssä ei säädetä avoimista rajapinnoista, vaan niistä edellytyksistä, joiden täytyessä viranomainen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen rajapinnan tietojen luovuttamiseksi toisen viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.

Esityksen perustelut olisi jatkovalmistelussa aiheellista tarkistaa vastaamaan julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa säädettyä.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Johanna
Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Virpi Korhonen

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto

14.1.2020

VN/7184/2019

VN/7184/2019-STM-14

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi liittyen yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään

Työ- ja elinkeinoministeriö on 11.12.2019 pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Esitysluonnoksen tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen. Lisäksi tavoitteena on muun muassa luoda yhtenäinen ja kattava näkymä saajakohtaisesti yritystukiin julkisen hakupalvelun kautta. Esitysluonnoksen mukaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa velvoitettaisiin valtion viranomaiset ja niiden puolesta tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallettamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

STM pitää edellä mainittuja esityksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. Tavoite täysin kattavasta myönnettyjen valtiontukien tietovarannosta ei kuitenkaan esityksen myötä toteudu, koska tallentamisvelvollisuus koskisi vain valtion viranomaisia eikä tietovarantoon siten kertyisi tietoja muun muassa kuntien ja kuntayhtymien myöntämistä tuista.

Tietojen tallentamisvelvoite ei esitysluonnoksen mukaan koskisi myöskään maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta. STM:n näkemyksen mukaan tämä rajausta on perusteltu, sillä kuten esitysluonnoksessa todetaan, maa- ja metsätalouden alkutuotantoa ja kalataloutta koskevat erilaiset EU:n ilmoitus-, julkaisu- ja avoimuusvelvoitesäännökset ja lisäksi kyseiset tuet eivät ole taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain soveltamisalan mukaisia. Tämän rajauksen perusteella tallentamisvelvoite ei koskisi myöskään maatalousyrittäjien, turkistuottajien eikä poronhoitajien lomituspalveluita. Esitysluonnoksessa todetaan, että lomituspalveluiden osalta asiaa on tarkoitus arvioida myöhemmin.

STM:n arvion mukaan tallennusvelvoitteen laajentaminen lomituspalveluihin ei olisi ongelmatonta. Kunnat ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos myöntävät erilaisia lomituspalveluita 14 000 - 15 000 maatalousyrittäjälle, turkistuottajalle ja poronhoitajalle, eli henkilöasiakkaalle. Tapauksesta riippuen useita kertoja vuodessa. Tukipäätösten volyyymi on siten huomattava. Asiakas ei myöskään välttämättä aina käytä kaikkia hänelle myönnettyjä lomituspalveluita täysimääräisinä, joten myönnetty tuki ei välttämättä vastaa toteutunutta tukea. Lomituspalveluiden toteutuksen taloudellinen tehokkuus myös vaihtelee eri puolilla Suomea ja lomituspalvelun arvoon vaikuttavat myös lomittajien palkat ja muut vaihtelevat kustannukset. Muun muassa tiedon keruuseen, palvelun arvon laskemiseen ja raportointiin asiakastietojärjestelmään liittyisi siten nykyisessä

lomituspalveluiden järjestelmässä merkittäviä ongelmia mukaan lukien se, ettei tähän työhön ole varattu henkilöstöä eikä nykyisiä lomituspalvelujen tietojärjestelmiä ole suunniteltu tästä näkökulmasta. Lisäksi lomitustukea koskevat tiedot sisältävät arkaluonteisia henkilötietoja. Lomituspalvelujen mukaantulo asiakastietojärjestelmään edellyttäisi siten muun muassa poikkeussäännösten tarvetta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettuun lakiin.

Jos kuitenkin katsotaan tarpeelliseksi vielä erikseen arvioida lomituspalvelujen tallentamisvelvollisuuden toteuttamismahdollisuuksia sekä sen hyötyjä ja haittoja, asiaan voidaan palata esimerkiksi lomituspalveluiden kokonaisuudistuksen yhteydessä. Lomituspalveluiden kokonaisuudistus ei tule kuitenkaan poistamaan niitä ongelmia, jotka liittyvät lomituspalvelujen volyymiin ja ominaispiirteisiin muihin valtioneuvoston verrattuna.

Kansliapäällikön sijaisena
osastopäällikkö

Pasi Pohjola

Hallitusneuvos

Kalle Tervo

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi STM TTO Toimintapolitiikkayksikkö, Mikko
Rissanen STM TTO Säädosyksikkö, Anne Vänskä

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyen taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin liittyvän säädöksen muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettua lakia ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettua lakia. Esityksen tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen siten, että laajennetaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää valtion myöntämien yritystukien tiedoilla.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa veloitettaisiin valtion viranomaiset ja niiden puolesta tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallettamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtioneuvoston yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään. Velvoite ei koske maa- ja metsätalouden alkutuotantoa ja kalataloutta. Laissa säädetään myös tukiviranomaisen oikeudesta luovuttaa yritystukitietoja toiselle tukiviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Työ- ja elinkeinoministeriö veloitettaisiin luovuttamaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään talletetun julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle siltä osin kuin se on tarpeen EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti sisältyvän julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseksi. Lisäksi tietoja saa luovuttaa Tilastokeskukselle tilastojen laatimiseksi.

Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin lisättäisiin informatiivinen viittaus kyseisen lain 2 § 3 kohdassa tarkoitetun tukiviranomaisen velvollisuudesta tallettaa Euroopan unionin sopimukset (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaisten valtioneuvoston tukien tiedot yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään.

Valtiovarainministeriö lausuu asiasta seuraavaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on toimittanut lausuntopyynnön jälkeen valtiovarainministeriölle lisätietoja lakiesityksen luonnokseen liittyvistä taloudellisista vaikutuksista. Työ- ja elinkeinoministeriön tekemän esiselvityksen mukaan arvioidut kertaluonteiset kustannukset yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän laajentamiseksi yritystukien yhteiseksi tietovarannoksi olisivat yhteensä 469.100 euroa työ- ja elinkeinoministeriössä. Vuosittaiset ylläpitokustannukset KEHA-keskuksessa olisivat 123.300 euroa. Lisäksi muutos aiheuttaisi mahdollisesti vähäisiä kertaluonteisia hallinnollisia tiedonsiirtokustannuksia eri tukiviranomaisissa sekä perustamisvaiheessa että ylläpitovaiheessa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että nämä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalla aiheutuvat kertaluonteiset ja pysyvät kustannukset on rahoitettava työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan menokehysten puitteissa, tarvittaessa hallinnonalan sisäisin siirtein. Jos lakiesityksen toteuttaminen edellyttää valtion talousarviossa tehtäviä siirtoja, on esitys annettava ns. budjettilakina.

Lisäksi valtiovarainministeriö toteaa, että kohdassa 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset on sivulla 12 käsitelty valtioneuvoston hanketta. Hanketta käsittelevän tekstikappaleen alussa olisi hyvä viitata kyseiseen hankkeeseen sen koko nimellä, joka on *Valtioneuvoston toiminnan*

kehittämisen- ja digitalisointihanke. Myös kappaleen viimeistä virkettä on hyvä tarkentaa, sillä hankkeessa ei ole

vielä päätetty siitä, mikä taho omistaa tulevan valtionavustustietojärjestelmän ja -tietovarannon. Tällöin ei voida myöskään viitata valtiovarainministeriön omistamaan tekniseen käyttöliittymään, kuten luonnoksessa on tällä hetkellä tehty. Asian voisikin tästä johtuen muotoilla esimerkiksi seuraavasti: ”Ne tuet, jotka eivät ole nykyisin tietojärjestelmässä, siirrettäisiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään väliaikaisen siirtoikkunan kautta siihen asti, kunnes tiedot ovat saatavilla Valtionavustustoiminnan kehittämisen- ja digitalisointihankkeen kehittämän julkisen tietovarannon kautta, arviolta aikaisintaan vuonna 2021.”

Valtiovarainministeriö on pyytänyt luonnoksesta lausunnon myös aluehallintovirastoilta. Aluehallintovirastoilla ei ollut lausuttavaa asiasta.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Martti Hetemäki

Ylijohtaja,

osastopäällikkö Juha Sarkio

Jakelu Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi VM / KHT / Kuisma
VM / Budjettiosasto / Eckstein
VM / Vero-osasto / Salokoski
VM / JulkICT / Rissanen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies Anne Rothovius
anne.rothovius@tem.fi
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntöne 9.12.2019, VN/7184/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on 9.12.2019 pyytänyt Suomen Kuntaliiton lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksen tavoitteena on tiedolla johtamisen parantaminen siten, että laajennetaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmää valtion myöntämien yritystukien tiedoilla.

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa veloitettaisiin valtion viranomaiset ja niiden puolesta tukea myöntävät yhteisöt ja säätiöt tallentamaan tiedot myöntämistään ja maksamistaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista valtiontuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään. Velvoite ei koske maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta.

Laissa säädettäisiin myös tukiviranomaisen oikeudesta luovuttaa yritystukitietoja toiselle tukiviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Työ- ja elinkeinoministeriö veloitettaisiin luovuttamaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään tallennetun julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen alaisen tuen myöntämistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle siltä osin kuin se on tarpeen EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Tietojen luovuttaminen sisältyvän julkaisu- ja avoimuusvelvoitteen täyttämiseksi.

Lisäksi tietoja saisi luovuttaa Tilastokeskukselle tilastojen laatimiseksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Saantelyn tavoitteista

Hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, että sillä on useita tavoitteita, joista tärkeimpiä on tiedolla johtamisen parantaminen. Tavoitteena on tila, jossa valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvät tukitiedot olisivat kattavasti yhdessä paikassa työ- ja elinkeinoministeriön omistamassa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmässä. Tietojen saatavuus on edellytys yhteiselle tilannekuvalle tukien kehityksestä ja kohdentumisesta. Tukien läpinäkyvyys parantaisi myös tukien julkista kontrollia.

Keskitetyn ratkaisun tavoitteena on myös tukea muun muassa EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti tiettyjen tukien kumuloitumisen seuranta. Jatkossa tukiviranomaisen ei tarvitsisi tiedustella tuen hakijalta, onko sille viimeisen kolmen vuoden aikana myönnetty de minimis -tukea valtion tukiviranomaisilta, joiden tehtäviin tukea tai tukiohjelmia koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat tai sellaiselta yhteisöltä tai säätiöltä, joka myöntää tuen viranomaisen puolesta taikka muilta välittävilta toimielimiltä. Tämä vähentäisi hieman yritysten hallinnollista taakkaa ja tuen myöntämisen oikeusvarmuus kasvaisi keskitetyn de minimis-tukia koskevan tukikumulaation paremman seurannan myötä.

Keskitettyssä ratkaisussa tietoja luovuttaneet edellä kuvatut valtion tukiviranomaiset voisivat katsoa muiden valtion tukiviranomaisten myöntämät yritystuet siten kuin tuen myöntäminen sitä edellyttää salassapitosäännösten estämättä.

Tavoitteena on myös tukea Tilastokeskusta tilastojen laadinnassa. Tarkoituksena on lisätä tuitietojen saatavuutta tutkimuskäyttöön ja sitä kautta vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Vaikuttavuuden arviointi on osa politiikkavalmistelua, jossa päätöksentekijöille tuotetaan tietoja toimenpiteiden vaikutuksista, jotta he osaavat valita oikeita toimenpiteitä eri tavoitteisiin.

Yritystukien tilannekuvaan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi tarvitaan keskitetyi saatavilla olevaa tietoja tuista. Tietopohja yritystukien todellisista vaikutuksista talouskasvuun on nykyisillään heikko. Tukijärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen tueksi yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta tulisi lisätä merkittävästi. Vaikuttavuustutkimusten määrä on vähäistä osin siksi, että tietoa ei ole riittävän helposti saatavilla tutkijoiden käyttöön. Esitetty muutos parantaa kokonaiskuvaa yritystuista ja niiden kohdentumisesta. Tietojen saatavuuden parantaminen arvioidaan lisäävän vaikuttavuustutkimusten määrää. Muutos vaikuttaa siten välillisesti kansantalouden resurssien tehokkaampaan ja vaikuttavampaan käyttöön.

Kuntaliitto pitää sääntelyn tavoitteita kannatettavina ja esitettyä sääntelyä perusteltuna tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi.

Kunnat, kuntayhtymät ja maakunnan liitot

Kunnat, maakunnan liitot ja yksityiset tahot myöntävät SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisia tukia joko välittävänä toimieliminä valtion puolesta tai omina tukina. Nykyisen yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain mukaan kunnat voivat tallentaa tietoja yrityksille myönnettyistä tuista yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään, mutta niillä ei ole katseluoikeutta tietoihin. Kunnat, maakunnan liitot ja yksityiset tahot eivät ole toistaiseksi tallentaneet tuitietoja järjestelmään.

Nyt esitetty laki ei koske kuntia tai kuntayhtymiä. Kuntien ja kuntayhtymien tallentamisvelvollisuutta on tarkoitus arvioida myöhemmin, kun ensin on saatu kokemuksia yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmän toimivuudesta valtion viranomaisten tai niiden puolesta tukia myöntävien yhteisöjen ja säätiöiden kesken.

Sen sijaan maakuntaliitot tulisivat tallentamisvelvollisuuden piiriin siltä osin kuin ne myöntävät tukia valtion puolesta välittävänä toimieliminä. Rakenerahastovarojen myöntämistä ja maksamista koskevat tiedot voidaan tallentaa yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmään jo nykyisen lainsäädännön nojalla. Rakenerahastovarojen myöntämis- ja maksamistiedot lisäävät osaltaan yritystukien tietovarannon kattavuutta EU-rahoitusohjelmien osalta.

Kuntaliitto pitää perusteltuna, ettei esitetty laki tässä vaiheessa koske kuntia eikä kuntayhtymiä. Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä saatujen kokemusten perusteella voidaan myöhemmin arvioida, onko tarkoituksenmukaista laajentaa tallentamisvelvollisuus koskemaan myös kuntia tai kuntayhtymiä. Kuntaliiton käsityksen mukaan kunnat ja kuntayhtymät myöntävät kyseisen sääntelyyn piiriin kuuluvia yritystukia lähinnä de minimis-tukina.

SUOMEN KUNTALIITTO

Juhani Myllymäki
lakiasiaain johtaja

Pirkka-Petri Lebedeff
johtava lakimies

Aluehallintovirasto

Saate

ESAVI/43870/2019

Aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelut
Yleishallintoyksikkö

14.1.2020

Valtiovarainministeriö

VIITE: Lausuntopyyntö VN/7184/2019-TEM-2

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitysluonnosta laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Aluehallintovirastojen valtakunnallinen hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualue (HAKE), joka toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteydessä, on koordinoanut aluehallintovirastojen yhteistä lausuntoa asiassa.

Aluehallintovirastoilla ei ole lausuttavaa esitysluonnokseen liittyen.

Yleishallintolakimies

Anne Bäckman

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö VN/7184/2019-TEM-2 HE laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta; sisäministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa.

Sisäministeriö pitää hallituksen esitystä kannatettavana.

Suomessa ei ole ollut keskitettyä rekisteriä, jossa annettavista valtion yritysasiakkaiden palveluihin liittyvistä tukitiedoista olisi saatavissa yhdestä paikasta. Perustettava asiakastietojärjestelmä tulee parantamaan yritystukien valvontaa ja sitä kautta tehostamaan tukien käytön vaikuttavuutta. Lisäksi yhteinen rekisteri parantaa eri tukiviranomaisten mahdollisuutta saada tietoa muiden viranomaisten myöntämistä tuista.

Tuleva asiakastietojärjestelmä vastaa myös Euroopan unionin vaatimukseen tukitietojen julkaisu- ja avoimuusveloitteeseen. Tietojen luovuttaminen keskitetysti komission avoimuustietojärjestelmään varmistaa osaltaan avoimuusveloitteen toteutumista ja tietojen kattavuutta.

Hallituksen esityksellä ei tule olemaan suurempaan merkitystä poliisitoimintaan muuta kuin yksittäisten asioiden esitutkinnassa.

Sisäministeriö nostaa kuitenkin harkittavaksi, että esitysluonnoksessa voisi olla paikallaan tarkemmin määritellä soveltamisala myös valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen osalta, jollainen on esimerkiksi sisäministeriön alainen Palosuojelurahasto

Vt. kansliapäällikkö Jorma Vuorio

Erikoissuunnittelija Aino Tuovinen

Sisäministeriö Lausunto SM201332 00.02.04 17.01.2020 SMDno-2019-2320